

II. NACIONALNI KONGRES ZA ZAŠČITO OTROK KONČAN

Skrb za vsestransko vzgojo otrok

Sklepi kongresa bodo objavljeni v posebni brošuri, ki jo bodo prejeli vsi zainteresirani

BEOGRAD, 30. okt. (Tanjug). Po štiridnevem delu je bil danes v Beogradu končan II. nacionalni kongres za zaščito otrok, ki mu je prisostvovalo 1 800 delegatov iz več kot 20 družbenih organizacij.

Ob koncu kongresa so bili sprejeti sklepi in so izvolili redakcijski odbor, ki bo na podlagi referatov in razprave pripravil brošuro in jo poslal vsem zainteresiranim organizacijam, ustanovam in posameznikom v naši državi.

Kongres je zaključila s krajšim govorom predsednica odbora za prosveto pri Zveznem zboru Zvezne ljudske skupščine Milka Minič, ki se je zahvalila imenu organizatorjev kongresa vsem družbenim organizacijam in ustanovam, ki so s svojih zastopnikov sodelovale na tem kongresu.

SKLEPI KONGRESA

II. nacionalni kongres za zaščito otrok je sprejel sklepe, ki so bili sestavljeni na podlagi 17 referatov in koreferatov ter predlogov v razpravi. Kongres je potrdil enotnost aktivnosti velikega števila družbenih organizacij za vzgojanje in izobraževanje naših otrok in mladine, tako da je vzgojanje mladih generacij postalo neločljiv del brbe za socialistične družbene odnose.

V svojih sklepih se kongres obrača na vse družbene organi-

zacije, starše in prosvetne delavce, naj s svojo aktivnostjo prispevajo k vzgojanju mladih. Komune in gospodarske organizacije poziva kongres, naj se zavzemajo za uresničenje perspektivnih načrtov za gradnjo šol, za zgraditev objektov za kulturno-zabavno in športno življenje otrok ter mladine, kakor tudi za podpiranje tehničnega in fizičnega razvoja mladih generacij.

Stanovanjske skupnosti naj bi še nadalje pomagale zaposlenim

starejšim in sploh družini za napredek otrok. Komune naj zagotovijo materialno podpojo in strokovno vodstvo za delo ustanov, ki naj pomagajo pri vzgojanju otrok. Neobhodno je, da se komuna vsestransko zavzame za napredek dela v šolah ter vseh organizacij in ustanov, ki delajo za vzgojanje mladih.

V vseh šolah in organizacijah niso enako izkoriščene možnosti za razvoj kolektivnega dela, imitative in raznih oblik samouprave pri otrokih in mladini. Osnovne materialne in kadrovske pogoje za fizično vzgojanje otrok morajo zagotoviti tako komune kakor tudi zainteresirane organizacije.

Potrebno je pritegniti čim več prosvetnih delavcev, aktivistov, družtev za skrbstvo otrok, delavcev iz podjetij, amaterjev iz zainteresiranih organizacij, zlasti pa starejših mladincev in učencev pedagoških šol za delo v otroških organizacijah. Prav tako je potrebno sistematično izdajanje priročnikov in metodni literature za delo z otroci in mladino.

Kar se tiče estetskega vzgojanja otrok in mladine, je bilo sklenjeno, da to ni in ni more biti samo sebi namen in se ne sme izolirati od delovnih, moralnih in drugih čimteljev v oblikovanju osebnosti. Razen tega se estetsko vzgojanje ne sme omejit samo na eno področje umetnosti, temveč je treba vzpodbujati zanimanje otrok in mladine za vse oblike dela, ki vplivajo na njihov vsestranski kulturni napredek.

Obenem s povečanjem šolskega prostora je treba delati tudi za odpiranje novih knjižnic, nabavljanje filmskih aparatov, zlasti na vasi.

Kongres je mnenja, da je listov in časopisov za otroke mnogo, vendar pa pionirski tisk ni dovolj zanimiv in aktualen, medtem ko je kakovost zabavnega in dobrega dela filmskega tiska, ki se ga povečini poslužujejo mladi bralci, vsebinsko in likovno v nasprotju z našimi idejno-vzgojnimi cilji in prizadevanji, da bi dvignili kulturno raven ne samo mladih, temveč tudi najširših slojev bralcev. Obenem so ugotovili, da v zadnjih letih založniška delavnost za otroke in mladino stalno narašča po številu in po nakladi izdaj, vendar pa so velike razlike v njeni stopnji razvitenosti po jezikovnih področjih, razen tega pa zastopavljata popularno znanost, biografije, potopise in priročnike za razne otroške aktivnosti.

Sklenjeno je, da je treba na srbsko-hrvatskem jezikovnem področju osredotočiti založniško delavnost in voditi enotnejšo programsko politiko, kar bi pripomoglo k povečanju naklade in pocenitvi knjig za otroke in mladino. Koristno bi bilo tudi proučiti možnost za izdajanje knjig za otroke in mladino podobnimi pogoji, prav tako tudi učbenikov.

Kar se tiče razvijanja filmske kulture med mladimi, naj bi ga družbene organizacije še nadalje podpirale ne glede na to, da je v reformi solstva uvedena v pouk tudi filmska umetnost. Za raznovrstnejšo vsebino estetskega vzgojanja mladih generacij je treba bolj pritegniti umetnike in kulturne delavce tako k delu z otroki in mladino, kakor tudi k umetniškemu ustvarjenju, namenjenemu mladim generacijam.



LJUBLJANSKI KONTRASTI (Foto: Svabič)

Članstvo SZDL na Koprskem se je povečalo

Koper, 30. okt. Po dokončanih podatkih, ki jih je danes zbral okrajni odbor Socialistične zveze v Kopru, so rezultati nedeljskih volitev v osnovne organizacije celo boljši, kot je bilo po nepopolnih poročilih soditi v nedeljskih večernih urah. Izmed 53.853 članov SZDL jih je namreč volilo 52.232 ali 97 odst., če pa prištejemo k temu še upravičeno odsotne, je bila volilna udeležba 99,3 odst.

Nepopolna je bila tudi ocena, koliko državljanov se je v predvolilnem času in na sam dan volitev nanovo vpisalo v Socialistično zvezo. V nedeljo zvečer je bilo to število ocenjeno na 6500-7000, končni rezultati pa povedo, da se je v SZDL nanovo vpisalo 7806 državljanov.

S tem se je odstotek nad 18 let starih državljanov, ki so člani Socialistične zveze, v koprskem okraju povečal od 63,8 odst. pred volitvami na 74,6 odst. po volitvah, tako da so sedaj tri četrtine vseh polnoletnih državljanov člani Socialistične zveze.

V volivni udeležbi so se zlasti odlikovali prebivalci — člani SZDL v občini Sežana (99,4 odst.), Divača (98,8 odst.), Izola (98 odst.) in Hrpelje (97,7 odst.). V koprski občini se je volitev udeležilo 97,3 odst. vseh članov SZDL. F. M.

Preveč grosističnih podjetij

ovira normalen promet in podražuje blago

Beograd, 30. okt. (Tanjug) — Upravni odbor Zveze trgovinskih zbornic Jugoslavije je imel danes v Beogradu sejo ob prisotnosti zveznega državnega sekretarja za blagovni promet dr. Marijana Breclja, na kateri so sklenili, da bodo na enem izmed prihodnjih sestankov proučili organizacijo grosistične trgovine z industrijskim blagom.

Prevečlo število grosističnih podjetij, ki se bavijo z

raznovrstno trgovino na vsem področju države, ovira normalen promet in podražuje blago, zaradi česar so nekateri člani upravnega odbora predlagali, naj se zmanjša število teh podjetij in omeji njihova delavnost. Večina se je prav tako izjavila za točno omejitve medgrosističnega prometa. — Prav tako bi bilo potrebno omogočiti grosističnim podjetjem, da se bavijo s prometom na drobno samo v oddaljenih krajih. Potrebno je čimprej iz-

dati predpise o minimalni tehnični opremiti trgovinskih organizacij, da bi tudi na ta način vplivali na ureditev še vedno velikega števila grosističnih organizacij. V teku je izdelava nomenklature predmetov trgovinskih strok, po kateri se bodo morale grosistične organizacije ponovno registrirati.

V razpravi o organizaciji trgovine za promet z odpadki je bilo sklenjeno, naj se podjetjem za odkup in promet z odpadki omeji obseg dela na določenem področju v okviru okraja. Samo izjemno lahko republikanski sekretarji za blagovni promet odobri kakemu podjetju, da odkupuje odpadke izven svojega okraja, in sicer zopet samo na določenem področju v okviru republike. Podjetja za odkup odpadkov, ki jih je sicer zelo mnogo, so delala doslej nenačrtno, na vsem področju države in so povzročala motnje v prometu z odpadki.

dati predpise o minimalni tehnični opremiti trgovinskih organizacij, da bi tudi na ta način vplivali na ureditev še vedno velikega števila grosističnih organizacij.

V teku je izdelava nomenklature predmetov trgovinskih strok, po kateri se bodo morale grosistične organizacije ponovno registrirati.

V razpravi o organizaciji trgovine za promet z odpadki je bilo sklenjeno, naj se podjetjem za odkup in promet z odpadki omeji obseg dela na določenem področju v okviru okraja. Samo izjemno lahko republikanski sekretarji za blagovni promet odobri kakemu podjetju, da odkupuje odpadke izven svojega okraja, in sicer zopet samo na določenem področju v okviru republike.

Včeraj in danes

Redna ladijska zveza z Južno Ameriko

Reka, 30. okt. (Tanjug). Popoldne je odplul iz reške luke tramper "Drvar" na novo stalno progo, ki jo je Jugoslovanska linijska plošva uvedla med jadranskimi pristanišči in pristanišči Južne Amerike. — Ladja "Drvar" je na to potovanje odplula z 9000 tonami tovora in 11 potniki.

Po progah, ki jih ladje Jugoslovanske linijske plošve vzdržujejo z Daljnim vzhodom, bo ta zveza z Južno Ameriko najdaljša. Prihodnji mesec bo odplula v Južno Ameriko ladja "Vojvodina", kot tretja pa bo vključena ladja "3. maj". To ladijsko zvezo z Južno Ameriko bodo vzdrževali enkrat na mesec.

Povečana proizvodnja polivinila

Split, 30. okt. (Tanjug) — V tovarni "Jugovinil" dokončujejo rekonstrukcijo obrata, v katerem predelujejo polivinil-klorid, tako da se bo prihodnje leto predelava plastičnih mas povečala od 3600 na 7000 ton. Letos se je znatno povečala proizvodnja venil-klorida, ki služi kot glavna surovina za pridobivanje polivinila. Tako bo močote v obratu za izdelavo polivinila povečati letos proizvodnjo od 4500 na 6000 ton brez posebnih investicij.

V teku so še nekatere racionalizacije, ki bodo omogočile, da bo ta splitska tovarna izdelala prihodnje leto dvakrat več izdelkov, kakor so planirali sprva.

Peto redno zasedanje Generalnega sveta za ribištvo Mediterana

Od 13. do 18. oktobra je bilo v Rimu na sedežu Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) V. redno zasedanje Generalnega sveta za ribištvo Mediterana, ki deluje v sestavi omenjene organizacije. Zasedanja se je udeležilo 11. mediteranskih držav — članic Sveta ter večje število opazovalcev iz drugih držav in mednarodnih ribiških organizacij. V delegaciji FLRJ sta bila tudi dva slovenska predstavnika, eden za morskou, drugi za sladkovodno ribištvo.

Petim komitejem Sveta je bilo predloženo skupno 22 delovnih in 76 tehničnih poročil, ki so bila obravnavana na sedaj posameznih komitejev. Na zadnji plenarni seji Sveta sta bila oba slovenska predstavnika izvoljena v organe Sveta, eden za predsednika komiteja za sladkovodno ribištvo, drugi pa za podpredsednika komiteja za raziskovanje v morju. S tem je bilo dano visoko priznanje tudi naši republiki za delo na pospeševanju morskega in sladkovodnega ribištva. Ves material zasedanja bo objavljen v posebnem almanahu FAO, ki ga razpošljejo vsem državam — članicam F. V.

Zakladi v hranilnicah

Ob svetovnem dnevu varčevanja

Prostori Mestne hranilnice ljubljanske so vedno polni ljudi, ki prinašajo uslužbenecem za stekleno steno svoje prihranke. Zdjaj vloga v to hranilnico že 58 tisoč ljudi, ki imajo v svojih hranilniških knjižicah zapisanih 2 milijardi in 750 milijonov dinarjev. Precejšen del vlagateljev so otroci, saj ima Mestna hranilnica ljubljanska v prometu kar 14 tisoč hranilnikov.

Najbolj navdušeni vlagatelji prihrankov so brez dvoma prav otroci. O tem pričajo tudi naši mali intervjuji, ki smo jih ob svetovnem dnevu varčevanja napravili z najmlajšimi vlagatelji.

Desletletni Boris je prišel v hranilnico prihranke svojega devetletnega brata Cvetka. Ni se dal motiti pri razvrščanju kupa kovancev, ki jih je imel pred seboj. Odgovorjal je kar vmes. »Tole sem prinesel za bra-

ta. Zdjaj ima v hranilni knjižici že 2159 din. Pa se mu bo še nabralo. Jaz sem imel že 12 tisoč din, a sem jih dal očetu, ker je rabil denar. Zdjaj imam v knjižici spet 2900 din. Ne vem še, kaj si bom kupil.»

Sedemletna Tatjana Kerwin je prišla v hranilnico z mamou. Zakaj je tako nestrpno premetavala kovance (prešteti jih ne zna, saj so se v šoli učili šteti šele do šest), je povedala v intervjuju:

»Sinje kolo si bom kupila. Imel bo dva sedeža, ker bom vozila s seboj punčko. Veste, imam veliko in lepo punčko. Pa sama se bom naučila voziti.»

V hranilni knjižici ima že 3000 din. Ni navdušena za li-zike, prvi razred bo napravila z odličnim uspehom — denarja jo k kmalu dovolj za lepo kolo.

»Kje pa dobiš toliko denarja, da imaš vedno poln hranilnik?«

»Dobim.«

Usluženka Majda S. je imela pred seboj velik kup kovancev. Prinesla je hranilniška svojih dveh sinov, Aljoše in Bojana.

»Aljoša, ki hodi v drugi razred, ima v knjižici 4 tisoč din, dve leti starejši Bojan pa 6000 din. Aljoša ni tako varčen kot Bojan, ki že dobro ve, kaj so obresti in me vedno sprašuje, koliko jih bo letos. Rad bi si kupil kolo.«

Ureditev obmejnega železniškega prometa med Jugoslavijo in Italijo

Beograd, 30. okt. (Tanjug) V Firenci bo od 5. do 11. novembra konferenca zastopnikov jugoslovanske in italijanske vlade, na kateri naj bi podpisali novo konvencijo in sporazum o ureditvi obmejnega železniškega prometa med obema državama. Jugoslovanska delegacija bo vodil direktor železniškega transportnega podjetja v Ljubljani inž. Alfonso Dobovišek, italijansko pa namestnik generalnega direktorja italijanskih železnic dr. Luigi Branca.

Obje vladi sta se že prej sporazumeli o sklenitvi nove konvencije, ker izvirajo sedanji predpisi o ureditvi železniške

obmejne službe še iz časov Svobodnega ozemlja Trsta in ne ustrezajo več dejanskim potrebam železniškega prometa.

Zastopniki jugoslovanskih železnic bodo sodelovali tudi na sestanku komisije českoslovaško-tržaške tarifne zveze od 5. do 15. novembra v Rimu. V tej tarifni zvezi so poleg Italije in Českoslovaške tudi železnice unije Jugoslavije, Avstrije in Madžarske, ker so tudi te države zainteresirane za prevoz blaga iz tržaške luke v CSR in obratno. Na sestanku v Rimu naj bi sklenili nove tarife za prevoz blaga med Českoslovaško in Trstom.

Gibanje obratnih kreditov

Po podatkih Centralne Narodne banke so se povečali krediti za obratna sredstva v osmih mesecih letos znatno manj kot v preteklih dveh letih. To je nedvomno uspeh naše kreditno finančne politike. Povečanje je znašalo v letošnjem letu 58 milijard, medtem ko je znašalo v istem razdobju leta 1952 165 milijard, lani v istem razdobju pa 133 milijard.

Kljub temu pa v tem rezultatu ne moremo videti samo uspeha. Rezultat moramo primerjati tudi s postavljenim kreditno bilanco. Kreditna bilanca je računala z mnogo hitrejšim uvajanjem novega sistema finansiranja stalnih obratnih sredstev v podjetjih. Glede na to je računala kreditna bilanca s povečanjem kreditov za obratna sredstva samo v znesku 29 milijard ob koncu letošnjega leta, medtem pa smo že sredi leta ta znesek skoraj za več kot še enkrat presegli. Kredit torej še vedno ni služil postavljenemu cilju, to je pokrivanju samo izrednih in sezonskih potreb, ampak so se z njim še vedno v veliki meri pokrivala potrebe podjetij po stalnih obratnih sredstvih.

Ugotoviti je treba kot pozitivno dejstvo, da so pokrivala podjetja svoje potrebe po stalnih

obratnih sredstvih veliko bolj kot v preteklem razdobju iz lastnih sredstev in iz sredstev investicijskih posojil; vendar ta vrsta financiranja še vedno ni bila zadostna. Struktura financiranja obratnih sredstev se namreč v svojem bistvu ni dosti spremenila. Medtem ko so ob koncu lanskega leta predstavljali krediti banke 67% v strukturi obratnih sredstev podjetij, je ta odstotek v bistvu neizpremenjen tudi ob koncu letošnjih osmih mesecev (65%). Tako moremo ugotoviti, da je bil sicer dosežen določen napredek v izvajanju novega kreditnega sistema, da pa je ta napredek znatno premajhen, da bi mogel bistveno vplivati na spremembo dosedanjih odnosov. Tako pa se v bistvu tudi nespremenjeno nadaljuje težava, ki jih je povzročal dosedajni sistem kreditiranja obratnih sredstev.

Ne samo, da je od uspeha v tem pogledu odvisno neposredno tudi vprašanje vrednosti dinarja, obseg investicij, cen itd. Kar neposredno zadeva podjetja, je predvsem od tega odvisen obseg njihovega poslovanja in sploh rentabilnost gospodarjenja. Vsi naši sedanji gospodarski naporji so usmerjeni na to, da se gospodarstvo konsolidira in da se

dvigne njegova rentabilnost. K temu temu je izrazito usmerjen tudi novi sistem delitve dohodka. In če ugotovljamo, da se odnosi v strukturi obratnih sredstev, s katerimi so poslovale podjetja, niso bistveno spremenili, moremo s tem tudi ugotoviti, da s te finančne kreditne strani novi sistem v gospodarjenju ni bil bistveno podprt in da torej ni predstavljal elementa, ki bi podjetja objektivno silil v to, da sama v večji meri iščejo poti za bolj racionalno gospodarjenje.

Banka je tudi v letošnjem letu nadaljevala svoja prizadevanja, da obseg kreditov spravi na najmanjšo potrebno mero. S tem je objektivno izvajala pritisk na podjetja, da tudi sama začno intenzivne iskati poti za boljše gospodarjenje. Taka politika je v svoji osnovi in prav gotovo v svojem cilju, absolutno na mestu in pravilna. Zato so tudi neupoštevani, vsaj v večini primerov, ugovori podjetij nad takim ravnanjem banke, češ da bi morala biti pri tem bolj elastična, da je preveč birokratska itd. Vse to lahko do določen mere tudi drži. Toda te pripombe ne vsebujejo predloga, ki bi stanje bistveno spremenil na boljše. Ti ugovori težijo za tem,

da bi banka dala več kreditov. Če bi bilo več kreditov, bi se tudi birokracija banke nekako prenesla.

Vprašanje pa je drugod. Ali je takšen postopek banke porok, da se bodo pri tem stvari tudi kvalitativno spremenile? Banka ima pri svojem postopku določene normative in predpise, po katerih postopa. Pri tem se v praksi dejansko dogaja, da dobi kredit posamezna podjetja, ki gotovo ne poslujejo najbolje in katerih rentabilnost je vsaj v bližnji perspektivi močno dvomljiva, a ki formalno zadovoljujejo postavljene normative; — obratno pa se tudi dogaja, da ne dobijo kredita podjetja, ki slone na ekonomsko gotovo zdravih temeljih, a po poslovanju niso vedno ostali več ali manj pri sistemu distribucije. Gre pa za to, da dosežemo, da bo kredit dobil samo tisti, če ostajamo pri načelu, da se vsaj postopno približamo stanju, da delimo samo toliko kredita, kolikor je na razpolago ustvarjenega blaga, ki ga najbolj potrebuje in ki bo z njim dosegel največji gospodarski efekt tako zase kot za skupnost. To se pravi, da mora priti tudi na področju kredita ekonomski princip, in da je treba postopno, v okviru možnosti opustiti sedanji sistem administrativne distribucije. Z administrativnimi ukrepi bomo seveda težko dosegli nekaj, kar je v

rentabilnosti gospodarjenja. Seveda pa kreditni sistem sam na sebi vpliva na rentabilnost v gospodarjenju. Posledica in vzrok sta medsebojno funkcionalno povezana.

Osnovni vzrok za sedanje stanje je v tem, da kredit ni vsklajen z ostalim značajem našega gospodarstva, z njegovim blagovnim značajem. Če govorimo o blagovnosti našega gospodarstva, potem mora blago ostati blago v vsem svojem krogotoku. Če gre menjava po obrazcu blago-denar-blago, potem mora ta menjava v vseh svojih fazah ohraniti ta blagovni značaj. Pri sedanjem stanju pa se ta značaj blagovnosti izgubi pri vsakem prehodu blaga iz ene faze v drugo. Na področju kredita smo še vedno ostali več ali manj pri sistemu distribucije. Gre pa za to, da dosežemo, da bo kredit dobil samo tisti, če ostajamo pri načelu, da se vsaj postopno približamo stanju, da delimo samo toliko kredita, kolikor je na razpolago ustvarjenega blaga, ki ga najbolj potrebuje in ki bo z njim dosegel največji gospodarski efekt tako zase kot za skupnost. To se pravi, da mora priti tudi na področju kredita ekonomski princip, in da je treba postopno, v okviru možnosti opustiti sedanji sistem administrativne distribucije. Z administrativnimi ukrepi bomo seveda težko dosegli nekaj, kar je v

nasprotju z ekonomskimi principi. V tej luči je zato treba presojeti bančno politiko zvežanja kreditov, torej ne samo cilj, ampak tudi sredstva za doseg tega cilja. Ostaja odprto vprašanje, ali so določena sredstva in metode že po svoji naravi primerna, da preko njih pridemo do določenega cilja. — Ukrepi na administrativni osnovi lahko problem spremenijo kvantitativno, in so zato do določen mere uporabljivi, ne morejo pa stvari spremeniti kvalitativno. Pri tem pa bo seveda potrebno, da se odloči o vrsti problemov, ki so s tem zvezani in ki globoko posegajo v vse naše gospodarsko življenje.

Pri nas smo že imeli prav kratko dobo sistem dodeljevanja kreditov, ki se je opiral na ekonomske temelje. Kredit, gledano na to, da je blago, naj dobi tisti, ki je pripraviljen zanj plačati najvišjo ceno, kot za vsako drugo blago. Večjo ceno pa je pripraviljen plačati samo tisti, ki je za to sposoben in ki ga tako potrebuje, da je pripraviljen tudi največ žrtvovati zanj. Sistem licitacij za obratna sredstva pa se pri nas ni obnesel in je bil ukinitelj je prav kratko dobo po njegovi uvedbi, ker je grozilo, da bomo od tega imeli več škoda kot koristi. Podjetja so naravnost tekmovala za kredit in so bila pripravljena zanj ponuditi katerokoli ceno. Jasno je,

da se nasproti tako gospodarsko postavljenemu problemu podjetja niso ponašala gospodarsko. Dejstvo je, da so ob tem sistemu padli vsi ekonomski kriteriji, na katere se je naslanjal. Ukinitelj smo ga zato, ker ni bilo niti časa razmišljati o njegovih notranjih slabostih. Toda vprašanje še vedno zahteva odgovor, v tem smislu namreč, ali pri nas sploh lahko prenesemo ekonomski sistem pri delitvi kreditov. Ali niso vzroki za tak odnos podjetij predvsem v tem, da podjetja sploh nikoili niso računala, kaj lahko nastane, če ne bodo v stanju plačati tega, kar so ponudila, da nikoli niso niti pomislila na to, da grede lahko zaradi tega v konkurz, ker so vedno računala s tem, da jih bo skupnost rešila, ker je zainteresirana za njihovo proizvodnjo. Ker so vedela, da njihovi delavci ne morejo ostati brez posla, pa naj se zgodi karkoli. Ali so imela in ali imajo jasne kalkulacije za svojo proizvodnjo? Ali naj ostanejo brez sredstev in prenehajo s poslovanjem, ker kredita ni zadosti za vse? Tu seveda ne da presekat. Objektivno pa pozorja za tak postopen prehod dozejavajo. Gre za to, da se že sedaj razvoj gospodarstva preveč preko kredita postavi v objektivno možne okvirne, ker brez tega si ne moremo niti zamisliti napredka v rentabilnosti proizvodnje. Klj

ZDRUZENA ARABSKA REPUBLIKA

Poenotenje gospodarstva

Do julija prihodnjega leta bosia Sirija in Egipt gospodarsko tržno povezana — Skupna valuta: arabski dinar — Uporaba tujih posojil — Kuvejt 7 Arabski ligi

KAIRO, 30. okt. (Tanjug). Finančni minister ZAR Hasan Džebara je izjavil, da bo do julija prihodnjega leta zaključena unifikacija celotne ekonomske zakonodaje sirske in egiptovske pokrajine ZAR.

Kakor je znano, je predsednik Naser te dni objavil dekrete o funkcijah v notranji organizaciji in pristojnosti nedavno sestavljene centralne vlade ZAR in izvršnih svetov Sirije in Egipta. Po teh določilih se bo centralna vlada ukvarjala z vprašanji splošne politike, ki jo bo sva izvajala obojokrajinska izvršna sveta. V okviru centralne vlade so ustanovili v predsedstvu republike štiri ministrske odbore za zakonodajne, izvršne,

da bodo istočasno upoštevali posebnosti obeh delov države.

Da bi poenotili zakonodajo bodo ustanovili mešane komiteje, sestavljene iz predstavnikov odgovarjajočih ministrstev pri izvršnih svetih Sirije in Egipta in pri centralni vladi v Kairu. Z delom je že začel mešani komitej za monetarne in trgovinske probleme Sirije in Egipta v okviru ZAR.

Ta bo imel med drugim tudi nalogo določiti praktične ukrepe za razvoj trgovine. Zamenjava produktov med Sirijo in Egiptom je bila do sedaj minimalna in ni vplivala na splošno stanje trgovine obeh pokrajin. Istočasno, kot je izjavil minister za trgovino ZAR Kajsuni, izvažata Sirija v inozemstvo vrsto proizvodov, ki jih Egipt uvaža iz drugih držav, na primer pšenico, tobak in še nekatere. Načrt trgovinskega razvoja mora biti usmerjen na maksimalno ekonomsko sodelovanje med obojokrajinsko in na krepitev njune splošne ekonomske aktivnosti.

Verjetno bo del posojila, ki ga je dobil Egipt od ZSSR in Zahodne Nemčije, izkoriščen tudi za izgradnjo nekaterih ekonomskih načrtov v Siriji. Uporaba sovjetskega posojila, ki znaša okoli 70 milijonov egiptovskih funtov, je že določena. Izdelali so tudi načrte za tovarne v Egiptu, za katere bodo porabili največji del sovjetskega posojila. Na drugi strani je tudi Sirija dobila od Sovjetske zveze posojilo v znesku 500 milijonov rubljev ali približno dve tretjini skupne vrednosti prvega petletnega plana industrijskega razvoja v Siriji.

Egiptovska pokrajina ZAR je dobila od Zahodne Nemčije posojilo v znesku 450 milijonov mark, ki ga bodo dajale po potrebah tukajšnjih oblasti zasebnih zahodnonemških tvrdke ob jamstvu bonnske vlade. V okviru tega posojila je bil do sedaj zaključen samo en aranžma.

Kairo, 30. okt. (AFP). Sekretariat Arabske lige je sporočil, da je postal Kuvajt član te organizacije.

gospodarske in javne zadeve, ki so neposredno odgovorni predsedniku.

Po besedah finančnega ministra bo imela ZAR julija prihodnjega leta že nov enoten dinar — dinar — ki bo zamenjal egiptovski funt in sirske liri. Do tega časa, je izjavil minister Džebara, bodo poenotili zakonodajo o proračunu, carinah, državnih službi, pokojninah, davkih, posojilih itd., vendar tako,

Delavske zahteve

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 30. okt. (po telefonu). Novo izvoljeni občinski svet se bo sestel verjetno šele čez 10 dni. Kršćansko-demokratska stranka, ki ima trindvajset od šestdesetih svetovalcev, se še vedno pogaja s socialistimi demokrati in republikanci za sestavo novega občinskega odbora. Tak odbor bi imel le devetindvajset glasov, ker socialisti demokrati ne privolijo na sodelovanje dveh liberalcev. Uspejo jim je celo, da so jih odstranili od pripravljanih razgovorov.

Toda tudi pogajanja treh so še vedno brez rezultata. Vse kaže, da bi želeli kršćanski demokrati odbor treh strank, socialisti pa predlagajo enobarni kršćansko-demokratski odbor, ki bi ga skupaj z republikanci podpirali od zunaj.

Glavni svet tržaške delavske zbornice CIGL je na svojem zadnjem zasedanju sprejel resolucijo z vrsto zahtev. Zahteva splošno zvišanje prejemkov, raztegnitev sistema draginskih doklad na vse kategorije, intervencijo vlada pri cenah za javne usluge in kontrolo občin na javnih tržnicah za sadje in zelenjavo. V Trstu pa naj bi ustanovili posebno občinsko konsumno ustanovo, ki bi se lahko posluževala že obstoječe organizacije Delavskih združenj. Ustanovili naj bi prosto cono, da bi se indeks življenjskih stroškov znižal za 20—25 odstotkov. Pokrajinski odbor za cene pa bi moral doseči znižanje cen sadja, zelenjave in mesa.

Ni verjetno, da bi se katera od teh zahtev uresničila. Kaže namreč ravno narobe. Ravnanje delavskih združenj, ki naj bi pomagalo pri reševanju vseh teh vprašanj, namerava namreč dati v zakup vse svoje mesečne in večino drugih prodajal in likvidirati oddelek za

prevoze. Če se bo vse to izvedlo, potem bo to začetek likvidacije te velike delavske združenje, ki so jo skoro pred šestdesetimi leti ustanovili tržaški delavci in ki jim jo je iztrgal fašizem ter je še sedaj pod komisarstvo uprave. P. L.

Nagrada za medicino: ZDA

Stockholm, 30. okt. (AFP). Ameriški znanstvenik Beadle, Tatum in Lederberg so dobili Nobelovo nagrado za medicino za leto 1956. Ti trije znanstveniki so dobili to visoko priznanje za svoja odkritja na področju genetskih raziskovanj bakterij. Dr. Beadle je profesor na tehnološkem inštitutu v Kaliforniji, Edvard Tatum je vodja sekcije za medicinska raziskovanja Rockefellerjevega inštituta. Dr. Lederberg pa je profesor genetike v Madisonu v državi Wisconsin.

Precej trdih orehov

Kljub težavam pri ustvarjanju svobodnega trgovinskega področja prevladuje upanje na uspeh

PARIZ, 30. okt. (Reuter). Razprava o ustvaritvi svobodnega trgovinskega področja v Evropi se v Parizu nadaljuje v ozračju, ki nam daje upanje, da delo ne bo zašlo v slepo ulico.

Maudlingov komitej, v katerem je 17 zastopnikov zahodnoevropskih držav, mora razpravljati še o treh važnih vprašanjih. Prvo se nanaša na problem, kako vključiti v to področje manj razvite države, kot so to Grčija, Islandija, Irska in Turčija. Industrije teh držav se ne morejo upirati moči mednarodne konkurence. V okviru drugega vprašanja je treba proučiti, do kakšne meje morajo članice vskladiti svojo politiko do zunanje sveta. V krogih blizu konferenčne opozarjajo, da je treba pravzaprav ugotoviti samo to, do kakšne meje morajo države članice popustiti pri svoji avtonomiji, kar se tiče zunanjih tarif. Tretje vprašanje je vprašanje trgovine z jedrskim materialom. Poleg tega mora komitej določiti proceduro dela ministrskega komiteja, ki so ga večerj ustanovili. Ta komitej mora do 1. januarja rešiti eno izmed glavnih vprašanj, namreč, katero blago naj bi se svobodno gibalo v predlagani coni pod pogojem, da države članice zadržijo različne tarife pri uvozu iz drugih držav. Po piše o zasedanju Maudlingovega komiteja, opozarja članice, da je imela francoska vlada večerj sestanek, na katerem je sklenila, da bo spoštovala obveznosti, ki so jih prevzela že prejšnje vlade. Januarja, podrtuje časopis, bo Francija, zvesta svojim obveznostim, začela izvajati prvo fazo uresničevanja skupnega tržišča. Razširitev tega ekonomskega in carinskega liberalizma do področja svobodne zamenjave, ki jo Velika Britanija nestrno pričakuje, proučujejo sedaj ministri, vendar pa bodo sprejeli sklep šele kasneje. Politika, ki jo bodo začeli izvajati 1. januarja, piše naprej



Prihodnji teden v torek bodo Američani izvolili nov predstavniki dom, tretjino senatorjev in večino guvernerjev v posameznih državah. Čeprav bodo predsedniške volitve šele čez dve leti, pa se v tem času množijo znamenja, da je republikanska stranka izgubila med volivci precej vpliva, se je predsednik Eisenhower odpravil na turnejo da bi pridobil nove glasove za svojo stranko. Na svoji turneji je obiskal tudi San Francisco. Tam so ga sprejeli tudi s transparenti »Nočemo več Kveemojve, ki so jih nosili pristaši gibanja za prepoved jedrskega orožja. Kaže pa, da predsednik ZDA ni onasil teh transparentov, ko odzdravil množico. Zakaj v avtomobilu sedita guverner Goodwin J. Knight, ki se poteguje za sedež v senatu, in senator William F. Knowland, ki se poteguje za guvernersko mesto.

Pred novo bitko za Ciper

POSEBNI DOPIS ZA SLOVENSKI POROČEVALEC

ATENE, 30. okt. Ko je pred nedavnimi prevladoval v Grčiji vtis, da ni treba ničesar pričakovati od pobude generalnega sekretarja Atlantskega pakta Spaaka v zvezi s ciprskim vprašanjem, je grška diplomacija že napovedala novo bitko na diplomatsko-političnem področju. To je bitka, ki se bo v kratkem začela v OZN, kjer bo vprašanje neodvisnosti Cipra prišlo na dnevni red, toda z mnogo večjimi možnostmi na uspeh kot računajo v Atenah.

V takem položaju je Spaak poskušal ponovno, začeti že prekinjene razgovore v okviru stalnega sveta NATO v Parizu. Zaradi tega je odpotoval v London na posvetovanje z Macmillanom in Selwynom Lloydom. Težko je napovedati, do kakšnih zaključkov bodo prišli na teh razgovorih. Macmillanova izjava ob odprtvi zasedanja spodnja doma ni po mišljenju Aten prišla, kaj namerava britanska diplomacija sedaj ukreniti. Ne posredna obožba Grčije, da je kriva za neuspeh dosedanjih razgovorov, je opozorilo, da Velika Britanija ne misli popuščati. Macmillanove besede, da je

zadeve Averof izjavil na brez ujalnosti: »Razen male in oddaljene Islandije nas nobena druga država iz Atlantskega pakta ni nikoli podprla v naših zahtevah.« To je izjavil minister Averof v času, ko se je že lahko opazilo, da se bo Spaakova pobuda končala neuspešno. To je potrdilo še enkrat staro grško trditve, da NATO ne more pripevati k rešitvi ciprskega vprašanja, ker tam zahtevajo, da se disciplinirano sprejmejo gledišča velikih držav, ki pa za sedaj kažejo zelo malo zanimanja za vsebinsko proučevanje političnih vprašanj v tej organizaciji.

Zaključek, kako je treba nadalje delati, se je pokazal sicer. Razprava o Cipru v OZN, kjer z vsakim letom grško stališče doživlja vedno močnejšo afirmacijo, je odprla tudi v tem primeru nova upanja. Neodvisnost Cipra naj bi tudi letos pridobila nove glasove, ker je to največ, kar Grčija lahko stori. Atene menijo, da so s tem, ko so se odpovedale priključitvi Cipra, pokazale že dobro voljo. Sedaj morajo pokazati dobro voljo tudi vsi ostali, ki blokirske interese ne postavljajo na prvo mesto. Zarko Stojanovič

Za boljše razdelitev položajev v OZN

New York, 30. okt. (Reuter) Administrativni in proračunski odbor OZN je predlagal, da bi v prihodnosti bolj skrbeli za pravilno razdelitev položajev v sekretariatu OZN med državami članicami. Številni delegati so v administrativnem odboru dali priporočila na dosedaj način razdelitve mest. Skupina 20 držav, med katerimi so tudi Burma, Etiopija, Gana, Indonezija, Irak, Japonska in Jugoslavija, je predlagala resolucijo z zahtevo po pravilnejši izbiri ljudi za vse položaje v sekretariatu, upoštevalojc princip zenskega predstavnika v državi. Predstavniki skupine držav so poudarili, da ni pravega ravnotežja med državami posameznih geografskih področij, zlasti na večjih položajih v sekretariatu. Predstavniki ZSSR je v odobru podal primer, po katerem ima Sovjetska zveza, ki nosi 14% stroškov proračuna, samo pet od sto mest, medtem ko imajo ZDA, ki nosijo 32% stroškov, kar 27 odstotkov različnih položajev v sekretariatu, kar je po njegovih besedah očitna napaka.

Svetovni mir

je odvisen od uspeha ženevske konference o jedrskih poskusih

VERSAILLES, 30. okt. (AFP). Skupina pomembnih osebnosti je podpisala poziv udeležencem ženevske konference, v katerem zahtevajo prekinitev jedrskih poskusov. »Začetek rešitve vprašanja svetovnega miru je prekinitev nuklearnih poskusov in kontrola atomske oporožitve, je rešeno v pozivu, ki ga podpisali Trygve Lie, Mauriac, ga. Roosevelt, Russell in drugi.

Vodja britanske delegacije na ženevski konferenci David Ormsby-Gore je danes izrazil upanje, da bo Sovjetska zveza prenehala z nuklearnimi poskusi po 31. oktobru. Dodal je, da se bodo razgovori nanašali tudi na ustanovitev posebne politične organizacije, ki bi nadzorovala prenehanje teh poskusov. Casopis »Sovjetskaja Rosija« piše ob tej konferenci, da bo Sovjetska zveza v primeru, da bodo tudi ostale sile nadaljevale z jedrskimi poskusi, morala izenačiti število svojih poskusnih eksplozij s številom poskusov sil atlantskega pakta.

Ko piše o ženevski konferenci, ugotavlja britanski časopis »Manchester Guardian«, da je vprašanje, o katerem bodo razpravljali v Ženevi, tako važno, da morajo zahodne sile vložiti vse napore za sklenitev sporazuma. Po mnenju tega časopisa bi neuspeh te konference spodbudil izgled za razorožitve. Zahtevajoč od britanske vlade, naj v tem smislu izključi vsako nadaljnje povezovanje splošnega vprašanja razorožitve s problemom prepovedi nuklearnih poskusov, opozarja časopis na nevarnost, ki jo predstavljajo nuklearne eksplozije v poskusni fazi. Po mnenju zahodnonemške socialnodemokratske stranke je ta konferenca najvažnejši sestanek te vrste v zadnjih nekaj letih. V uradnem strankinem glasilu je rečeno, da bi celo delna prekinitev poskusnih eksplozij lahko pomenila popuščanje svetovne napetosti.

Japonska : ZDA

Tokio, 30. okt. (Tanjug). Predsednik japonske vlade Kišida je danes izjavil, da novi sporazum o vzajemni varnosti med Japonsko in ZDA ne bo vključeval zahodni Pacifik kot skupno obrambno področje. Japonski premier je opozoril, da more po sedanji ustavi Japonska braniti samo svoj lastni teritorij. Kar se tiče Okinave in Boninskih otokov, ki ležijo v zahodnem Pacifiku, je dejal premier Kišida, da bodo te otokove Japonska pridobila najti zadovoljivo rešitev za ta problem in da bo proučila želje prebivalstva teh otokov in japonskega ljudstva. To izjavo je dal premier Kišida pred komisijo za proračun predsedniškega doma, ko je odgovarjal na vprašanja socialističnega predstavnika Imasujima.

Mirza gre v Iran

New Delhi, 30. okt. (Tanjug). Po vesteh iz obvečenih krogov bo bivši predsednik Pakistana Iskander Mirza, ki je odstopil v ponedeljek in predal svojo oblast generalu Ajubu Kanu, bo kmalu odpotoval v Inozemstvo. Kakor piše delhijski »Statesman« se Mirza ne bo dolgo zadrževal v Pakistanu in se bo najverjetneje za stalno naselil v Teheranu.

LIBANON PRED NOVO KRIZO?

Beirut, 30. okt. (Reuter). Libanonski notranji minister Edde je sinoči izjavil, da bo moral Karamjeva vlada nacionalne rešitve odstopiti, če parlament ne bo odobril zakona o razširitvi vladnih pooblastil. Ministrski komitej pripravljaja sedaj načrt zakona, ki bo dal vladi ta pooblastila, vendar nekateri poslanci verjetno ne bodo glasovali zanj. Odstop Karamjeve vlade bi lahko spet privedel Libanon v krizo, ker je sedanja vlada

Predkongresni problemi socialistov

Rim, 30. okt. (po telefonu). Centralni komitej italijanske socialistične stranke je sinoči po daljši razpravi soglasno odobril predlog Pertinija, naj bi osnovali posebno komisijo, ki bi pregledala vse tri za kongres pripravljene resolucije in na podlagi kompromisne sinteze skušala izdelati enotno resolucijo, ki bi jo vodstvo partije predložilo kongresu v odobritev. S tem se je začela neposredna predkongresna dejavnost. Sledile bodo kongresne konference v vseh federacijah, zaradi česar so začetek kongresa, ki bo v Neaplju, premaknili za en teden naprej, tako da se bo začel 15. januarja. M. S.

Želazna meča

Sedanji položaj v Pakistanu lepo kaže kakšno so sadovi sistemske politike. Sadovi: vojska diktatura; zgrešena politika; deslet let kovarstva, korupcije in siepote za najosnovnejše potrebe države. Spetski ostareli politiki, spletocestniki, advokati in bankarji so predlogo vladi v Pakistanu. Posledice so lahka, nereseno agrarno vprašanje, zastoj v gospodarskem razvoju in razkorj v političnem življenju.

Vojska se je vseh deset let držala ob strani. Ni se ji bilo treba praviati za donosne in manj donosne službe, ker uživa privilegiran položaj. Zmerno z ameriške vojske in celoma gospodarske pomoči ZDA je posnemala vojska. Opletkski klubi so edine ustanove v Pakistanu, kjer vlada zahteva »standard«. Vojska je sodobno oborožena in opremljena in je kos vsakemu odporu v državi. Zda je njen vodni poveljnik Ajub Kan postal še poglavar države in predsednik vlade, v katero je pritegnil samo svoje zveste vojske kolege. Tako so postali ministri poveljniki kopenskih sil, poveljniki letalstva in viceadmiral Cudri.



Očitno je zda nastopil režim trde roke. Vojski bodo skušali rešiti tisto, česar politiki niso hoteli ali mogli. Pod muslimansko ligo so veleposestniki odbrali svoja posestva. Videli bomo, če bodo vojski izvedli agrarno reformo. Toda neposredna stoji pred novo vlado lakota. Pakistan ne pridela ne dovolj žita ne dovolj riža za osemdeset milijonov lačnih ust. Hrano bo treba kupiti v tujini, čeprav bo zato trpel uvoženo potrebno predmetov. Hkrati pa si bo morala vojska pridobiti zaupanje ljudstva.

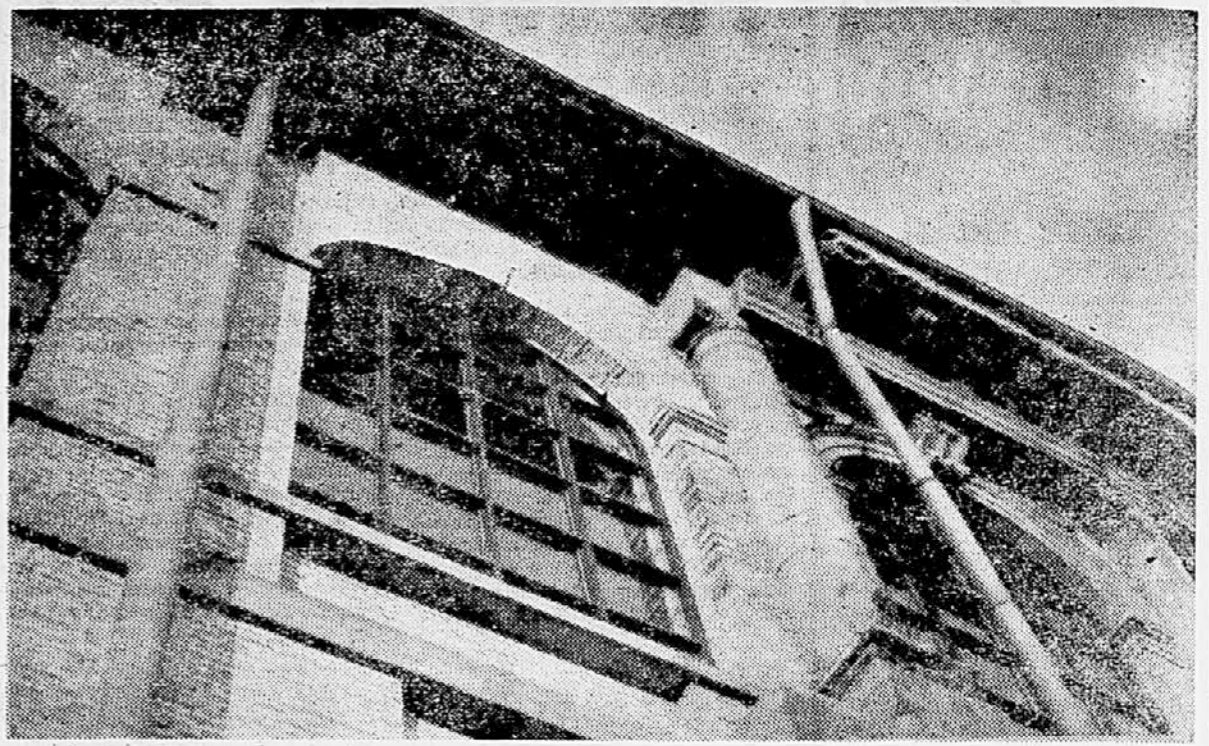
Toda čeprav bi vojska rešila vse te probleme, bi s tem samo rešila državo pred razpadom kot železen obroč, ki držijo skupaj usehel sod. Toda v njem ni kipečega vina, saj ču trdega in napornega dela, ampak samo volit in prazen odmev izgubljenih let in zapravljene priložnosti. Če pa je vojski režim samo začasni poseg, ki naj omogoči prihod postojnih ljudi na oblast, bi bila Ajubova železna meča lahko zanikala lepših dni za Pakistan. Btp

Katastrofa v Hongkongu

Hongkong, 30. okt. Mesto Kaolon, kontinentalni del britanske enklave v Hongkongu, je danes opustošil velik požar. Brez strah je ostalo okoli 500 ljudi. Ker je pihal močan veter, je bilo zaradi ognja prišljenih več ladij zapustiti priistanišča.

VDOVE V BELEM

Zapisek iz Münchna



Vojna in mir na Starj Pinakoteki v Münchnu: ta stebel je meja — desno od njega so še prvotni zidovi z bogatimi okraski nad okni in pod ostrejšim; levo se začneja novi in goli, pred kratkim obnovljeni del medvojnih ruševin.

Znani münchenski ljudski satirični umetnik Karl Valentin je nekoč pred vojno zapisal dovtip, češ da je v Münchnu toliko vodometov zaradi tega, da bi lahko vsak upokojenec dobil dopolnilni zaslužek s tem, da bi sedel pri pipi ter odpiral in zapiral vodo. Ko pa sem te dni s prijateljem stopil v novo moderno obnovljeno stavbo münchenskega Residenztheatra, je stal ob vratih iz kuloarja v gledališko dvorano v živrejo obleden starček z belimi zavijaninami; brki in vsa njegova služba je bila v tem, da je slehernega opozoril: »Pazite, tu je stopnica!»

Sicer pa je Bavarsko državno gledališče igralo tisti večer njihovega popularnega Ludwiga Thome vesseo, a hkrati zbadljivo komedijo iz preteklega stoletja o Vdovah, ki se moziho. »Kam bi šla nocoj,« me je pebar kolega in mi kot reper-tear tistega večera v münchenskih gledališčih poleg Vdov v dramskem gledališču omenil predvsem še Fidelia v Prinz-regententheateru ter Cardaska princeso v gledališču na Gärtnerplatzu. Pustil sem Cardaska princeso, čeprav je menil, da morda pri nas tako zabavnih stvari ne poznamo, glede opere pa priznam, da bi se zanjo odločil, če bi šlo za program dan pozneje, ko je Werner Eck dirigiral svoje novo delo Irsko legendo; pa tudi sicer sem se spomnil zgodbe o Monakov-tanu, ki je šel v Opero: »No, zdaj pa se toš,« je zabundral, ko je po predstavi stopil iz gledališča in je deževalo.

Drugače pa je München staro kulturno mesto z več kot stoletno gledališko tradicijo, kar so med drugim zapisali tudi v letosnjih publikacijah ob 800-letnici mesta. A med vojno so bombe precej poškodovale prav gledališke hiše, zlasti samo po-

okrepčevalnico v čudovito neprilicnem težkem sodobnem slogu, ki se močno bije z ostelo arhitekturo.

Same operne stavbe, od katere so ostale po vojni skoraj zgolj ruševine, pa še vse doslej niso popravili, kljub temu, da so napovedovali ta dogodek za letošnji mestni jubilej. Namesto tega so samo popravili pročelje z visokimi stebri, tako da ima človek vtis, da hiša stoji. V resnici pa je za njo vse voilo. »Pač kompromis, za Opero je bilo vedno premalo denarja, medtem ko so za drugo, n. pr. za Residenco, birokrati vedno našli še dovolj sredstev,« mi je najezeno

nju sklenili in napisali: »Zmagi posvečeno, v vojni porušeno, mir terjajoče.«

Človeku bi se skoraj zasmilili ti ubogi Monakovčani, ki bi bili tako radi dobrodušno mesto ob pivu in izari; pa so si žal postavili sebi v nesrečo spodaj ob reki; oni veliki kip očeta Rena, ki zbira v svoji strugi vse nemške reke. In zdaj od časa do časa padajo v vojno kot pijanec v vodo in potem spet popravljajo porušene slavoloke in pridno obnavljajo, čeprav imajo sami pri tem vtis, da delajo kompromise in provizorije.

Stopil sem v Staro Pinakoteko. Oba sva se postarala od ta-

na na lesenih ploščah s plastičnim in drastičnim prikazom križanja, zlobe in človeške trpljenja. Kakšen širok register človeških tipov — dlakastih, kozavih, zariplih, hinavskih, sadističnih, trpečnih in neumnih je znal naslikati in občutiti njihov Holbein že leta 1502.

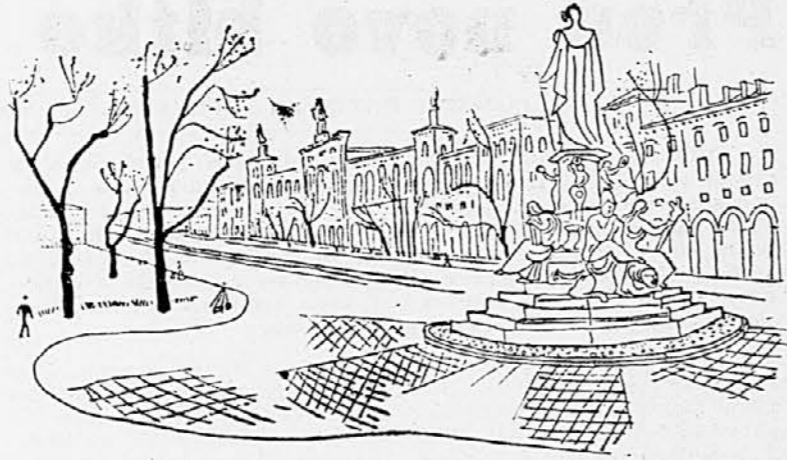
In to naj bi bilo pozneje, ko je človek že toliko napredoval, mesto gibanja, nacističnega gibanja, kot je dobilo to »často« ime pred vojno?

Po stenah münchenskih ulic sem videl filmske slike in oglašje: Chaplinov Veliki diktator se je prikazoval že štiri tedne v razprodani dvorani. Pozno je prišel, a vendar. Toda po drugi strani, ko so prišli pred kratkim na obisk v München člani neke mlade delegacije iz Poljske in so jih vprašali, kaj si želijo v kulturi predvsem ogledati, so skoraj soglasno izbrali film o deklici Rožmariji Nitribitt.

Midva s prijateljem sva se tisti večer naspotno odločila za Ludwiga Thoma in njegove Vdove, za tistega popularnega pisatelja in jurista s kmečko pipo v ustih, ki se je vrtil okrog naprednega Simplificis-ma in se družil z očanci, jedko zabavljaj čez Bavarce, hkrati pa z njimi živel blizu kot malo-kdo. To redkokdaj igrano tipično bavarsko igrjo, ki v marsikdaj zajema njegovo avtobiografijo, so obnovili prav za letošnji monakovski jubilej. Igrali pa so jo v dosledno realističnem scenem okolju, nekoliko karikirano, od stare Liesl Karistadt, ki je nekoč še igrala v glumaških improvizacijah s Karlom Valentinom, do Wolfrieda Liera, ki je briljantno osmislil nemškega petuškega študenta, ki treska s betami, in požel zato smeh in ploskanje občinstva.

V tem obojnem, smeju in ploskanju, je bil pač del značilnosti tega mesta — gibanja in njegovih Vdov — v belem.

Bogdan Pogačnik



Münchenski motil

prilpovedoval münchenski prijatelj na podnožju spomenika vselega Maksa II., pod katerim so se na parkirnem prostoru kar gnetli svetiljakovi se avtomobilij najnovjših vrst. »In to kljub našim tradicijam z Mozartom, Wagnerjem, Straussom...«

No, prav naslednje jutro sem bral, da so se v Lantagu končno le zedinili in odobrili za obnovitev operne stavbe 35 milijonov mark. Z deli bodo začeli te dni novembra, sama stavba, pol v starem slogu, pol v modernem, pa naj bi imela v svojem auditoriju najmanj 2000 sedežev.

Tako kljub zastojem in kompromisom vendar le vse postopoma obnavljajo, sem si mislil. »Ne, ne, preveč se o vseh stvarih na široko pogovarjamo in nato delamo provizorije,« se je vendar še nadalje hudoval moj spremjevalec in ko sva prišla na dolgo Ludwigstrasse, me je opozoril na obnovljeni slavolok zmag: »Pravzaprav je bil že prej ta spomenik nesmisel, ker je bil dejansko spomenik pruske zmagi, a ko so ga po vojni zmagi vendarle obnovili, se spet nisimo mogli zediniti, kaj bi na njem napisali, kajti brez napisa tudi po vojni ne moremo ostati. Zato so po dolgem premišljeva-

krat, ko sva se pred vojno zadnje videla. Sredi prostranega travnika, kjer so nekoč stale sosednje hiše, a so jih bombe podirle, tako da so lahko zdaj po njem mamice vodile otroke ali čohale dlako svojim psom, je zdela dolga siva muzejska stavba z mnogimi luknjami v steni in ves njen srednji del do strehe je bil na novo pozidan iz sive opeke, tako kot grobo zaceljena rana.

In vendar so znotraj mojstrsko in skrbno znova uredili galerijske prostore, jih opremili z modernejšimi klimatskimi napravami ter zaščitili proti ognju, v upanju, da bi se dragocena stara slikarska dela, ki jih hrani galerija in ki so jih lani po dolgem času lahko spet prinesli nazaj v obnovljene prostore, ne bi več izpostavljala nevarnostim časa.

Koliko bogastva kljub svojemu ropanju za vsakogar povsem upravičeno hranijo v teh prostorih, in mi, ki smo bili izropani, moramo pravzaprav z njimi samo iskreno sočustvovati; za vse, kar so izmed tega bogastva vendarle izgubili. Ze samo njihovi stari nemški gotski mojstri! Kakšno siljano kompozicijo je zapustil neznanj moister Tegereeskega pasijono



Tako znani karikaturnist Olaf Guibranson videl bavarskega dramatika Ludwiga Thome

slapje državne Opere. Operni ansambel zato že kar nekaj let gostuje pod streho gledališča Prinzregententheater, ki so mu kot najnujnejši dodatek dozidali dolgo pokrito halo in salone z

Prazgodovinska naselbina v Ormožu

Na južnem obronku Slovenskih goric, kjer se jim Drava najbolj približa, se dviga nad levim dravskim bregom plato, na katerem leži današnje mesto Ormož. Po dosedanjih podatkih se je človek tu prvič naselil v prazgodovini, v času prehoda bronaste dobe v železno, ko so Dravsko dolino naselili nosilci tako imenovane kulture žarnih grobišč. Njihova kultura nam je bila doslej poznana predvsem iz grobov; kajti mrtve so sežigali in s pridatki pokopavali v žare. V Rušah, Pobrežju, na Hajdini in drugod so odkrili njihova grobišča. Le malo podatkov imamo o naseibinah. Naselbino na Ptujskem gradu, ki je iz tega časa in je bila odkrita v letih po vojni, so poškodovale kasnejše naselitve. L. 1955 je bila odkrita naseibina v Ormožu, ki je na nekaterih mestih zelo dobro ohranjena.

V Ormožu so posamezne keramične fragmente našli na površini na vrhovih iz v prvih letih po vojni. Arheološka ekipa ptujskega muzeja je junija l. 1955 izvedla poizkusno sondiranje. Prazgodovinska plast, v kateri so bile odkrite posode, orodje in veliko, lepo grajeno ognjišče, je nudila zgovoren podatke, da so tu nekoč živeli ljudje. Najdbe so pokazale, da spada naseibina v mlajše obdobje kulture žarnih grobišč — v začetek l. tisoletja pred našim štetjem. L. 1956 smo v delovni kampanji od maja do oktobra odkopali sondo, ki je merila 70 x 13 m. Pri tem so bili odkriti deli hiš, okrog 40 ognjišč in velika množina predmetov za vsakdanjo uporabo. Teren

smo preko zime zaščitili. V l. 1957 je ekipa delala na terenu od junija do decembra. Odkopali smo še sondo, veliko 60 x 12 m. Tako smo na celotno odkritem prostoru, ki je obsegal 2100 kv. m, ugotovili obstoj več pravokotnih hiš s kurišči. Hiše so bile zgrajene iz lesenih stebrov, zabitih v zemljo; stene so bile prepletene s šibjem in ometane z ilovico. Velika ognjišča so stala izven hiš na prostem. Zelo številne so bile najdbe predmetov vsakdanje uporabe. L. 1958 je ekipa delala le dva meseca. S sondami je ugotavljala obseg naseibine in začela sondirati na terenu, kjer se domneva grobišče, ki pa do sledje še ni bilo odkrito. To delo se bo prihodnje leto nadaljevalo.

Arheološko izkopavanje je zelo zahtevno delo. Zato je ekipa vsako leto stala več članov, ki so to delo opravljali. Veliko za-slug imajo arheologi iz sosednjih muzejev. Narodnega muzeja v Ljubljani in Arheološkega muzeja v Zagrebu. V bližini izkopa je bil vsako leto urejen začasen laboratorij, kjer so se najdbe restavrirale na samem terenu. Preko žime smo v letih raziskovanja izkopani material urejali, inventarizirali in dokončno restavrirali. Samo nekaj primerov: v naseibinah so zelo redke cele ohranjene posode; iz ormoškega materiala nam jih je doslej uspelo sestaviti 81. Čeprav še material iz l. 1957 in 1958 ni v celoti inventariziran, imamo doslej 19.900 inventarnih števil. Dokončno urejen material bo z novimi rezultati objavljen v posebni publikaciji, ki bo važen prispevek k poznavanju

OB ZAKLJUČKU STIRILETNIH RAZISKOVALNIH DEL.

nju kulture tega obdobja. Muzej je v preteklih letih priredil več razstav v Ptujju in Ormožu, da se je javnost seznanila z najdbami.

Bernarda Perčeva



Jože Ovsec: Avtoportret z očali (z razstave avtoportretov v ljubljanski Moderni galeriji)

V KINU nam kažejo

»ATOMSA BOMBA NAD HIROŠIMO«

Pred nezabeđeno dvorano kina Union se te dni riše na filmsko platno zgodba, za katere prošnjo, opomin in grozno uho ne bi smelo ostati gluho nobeno uho na tem širnem svetu. Prošnja, ki ni povedana solzavo, grozljiva, ki ni pretirana in opomin, ki ni izmišljen. To prošnja, opomin in grozno so zaupali filmskemu traku japonski filmski delavci in preživeli meščani Hirošime, mesta, kjer se na pokopališču vrstijo vedno sveži grobovi, na njihovih vrtačih postavljajo znamenja, pa je kot datum smrti še vedno vklesan 6. avgust leto 1945. Datum prve, a ne zadnje eksplozije atomske bombe.

V Hirošimi ni več veliko ruševin. Iz atomskega neča je že zrastle nove, moderne me- ste s širokimi ulicami in velemestnimi zgradbami. Vsak- novo, mlado mesto je veselo. Nad Hirošimo pa, čeprav se v

njenih parkih že spet razigrano lovijo otroci, leži še vedno mora groze, strahu in smrti. Še vedno ljudje krčevito obstanejo in se plašno zazro med oblake, kadar zastišijo brnerne samotnega letala. Še vedno polagajo žalostne roke štopke marjetic pred kamen — ostanek hišnega praga in edini družinski nagrobni spomenik. Še vedno premišljujejo mlade žene o neizprosnih zdravniški diagnozi: »Nikoli ne boš rodila otroka!« Še vedno ugašajo v neznanji boleznih, neznanih bolečin mlada in stara življenja. Hirošima je še vedno mesto, v katerem mlade generacije niso zdrave, polne nosilke življenja, temveč generacije sirot, pohabljenec, obsojencev na smrt.

Druga svetovna vojna je dala eno Hirošimo. Koliko Hirošim bi dala tretja, četrta in čista katastrofa.

Na to vprašanje podaja film nem. edino pravilni odgovori: nikoli več vojne, nikoli več atomske bombe kot prošnja,

opomin in grozno obenen. Naj veljajo te besede, prosto povedana misel in vsebinska filma, namesto kritike. Po svoji vsebini je film namreč izredno delo, po svojih filmskih rešitvah pa z izjemno močnimi ekspresivnih scen ob eksplozivni sami manj ustreza pričakovanjem gledalca. In vendar je kljub svojim pomanjkljivostim vreden naše največje pozornosti. Zasluzi razprodano dvorano, zasluži vztrajanje do konca — ne pa odhajanje na cigareto in turistično kavo sredi sicer res mučnih in težkih, a nezlaganih prizorov. S. G.

SMRT KOLESARJA

Režiser J. A. Bardem se je spet izkazal. Španski film »Smrt kolesarja« je tematsko zanimiv, psihološki film v katerem sta sebičnost na eni strani in altruizem na drugi zelo jasno intenciona, ne d. bi se zaradi tega omejili na črno-belo risanje značajeve in s.žno utesnil. Je

nasprotno zel. okretno režira- film, po Barjemu in njegovih umetniških ishodih tipično razdeljen v kadre, ki na ljubo atmosferi tečejo (za ustajene gledalčeve pojme) nekam poudarjeno lagodno, skoraj počasi in v druge, vrveče kadre, ki so večsah skoraj razsekani zaradi vsariacij privzdignjeno poetične ga pa spet grobo analitične: značaja. Bardem noče govoriti o dveh Španijah, o dveh t rih, po katerih teče življenje bogatih, sebičnih, in življenje brezpomembnih. Bardem hoče govoriti o ljudeh in njihovih življenjskih tirih. Tako je film o kolesarjevi smrti prerastel španski okvir in osnovni motiv Bardemova tipika se kaže tudi v igralskem konceptu. Lucia Bose je ustvarila glavno vlogo po režiserjevih napotilih, kreacije industrialca pa profesorja in kritika kažejo poleg režiser- jevih sledi tudi samosvoje in- venciije. Film »Smrt kolesarja« je upravičeno zaslužil nagrado kritike. —mgh—

Pred premiero „KALE“

V ponedeljek ob 21. uri bo v kinu Union svečana premiera novega slovenskega umetniškega filma »Kala«, ki ga je poslalo na puljski festival podjetje »Viba« filma iz Ljubljane. Še-krat smo se o filmu tudi že slišeli in razpisali. Zdaj ga bodo vrteji opremljenega še s posebnim veznim tekstom, ki ga je napisal Ciril Zlobec. Svečana pre- miera »Kala« za mladino pa bo v terek dopoldne, prav tako v kinu Union.

Ob premieri prvega umetniškega filma »Kala« (prvega z ozirom na mlado podjetje Viba) se razkrivajo še drugi proizvod-

ni uspehi tega podjetja. V zad- nju času so izgotovili kratki igrani film »On in njegovi«, za katerega je napisal scenarij Bogdan Pogačnik, režiral pa ga je Mirko Grobler. Film je tematsko zelo zanimiv; gre za čas, ki je najdragocenejša su- rovina, pa ga tako malo ce- nim.



Ob 21. uri bo v kinu Union svečana premiera novega slovenskega umetniškega filma »Kala«, ki ga je poslalo na puljski festival podjetje »Viba« filma iz Ljubljane. Še-krat smo se o filmu tudi že slišeli in razpisali. Zdaj ga bodo vrteji opremljenega še s posebnim veznim tekstom, ki ga je napisal Ciril Zlobec. Svečana pre- miera »Kala« za mladino pa bo v terek dopoldne, prav tako v kinu Union.

Ob premieri prvega umetniškega filma »Kala« (prvega z ozirom na mlado podjetje Viba) se razkrivajo še drugi proizvod-

SEJA OBEH ZBOROV OLO CELJE

Vztrajno zboljševanje industrijske proizvodnje

Celje, 30. okt. Na včerajšnji seji obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora Celje, ki se je udeležil kot gost tudi tov. Sergej Kraigher, je bilo največ govora o poročilih o blagovnem prometu in gibanju gospodarstva v prvih osmih mesecih letošnjega leta.

Pregled blagovnega prometa kaže, da se je odkup sadja normaliziral. Težave so s krompirjem, ker ga kmetje precej krmijo prašičem in ga je zato treba uvažati s Ptujskega polja. Ptujski krompir pa je precej slabši. Dosedanja preskrba z ozimnico je potekala zelo dobro, pa tudi sicer ima grošistično podjetje »Agroservis« vseh pridelkov dovolj na zalogi.

LETINA PRESEGA PRICAKOVANJA

Prvi obrisi letošnje letine kmetijskih pridelkov so že dobro vidni. Hektarski donos se je skoraj pri vseh rastlinah povečal, le pri hmelju, lanu in krmnih rastlinah se čutijo posledice suše. Pridelki pšenice je zelo dober, kjer so bili v dobru meri uporabljeni agrotehnični ukrepi. Dobro so se odnesle italijanske sorte, kar zagotavlja, da bo pridelovanje letih v prihodnjih letih občutno večje v okviru kooperacij. V povprečju vrednost letošnjega hmelja zaostaja za lanskim. Kljub pesimističnim napovedim pa je »zelenega zlata« za okoli 450 ton več, seveda v prvi vrsti na račun povečanja hmeljskih površin. V grobem povprečju se letošnja letina ocenjuje kot nadpovprečna in zasluži oceno »zelo dobra«. Zaradi zmanjšanja krmne baze ni uspelo zvečati števila goveje živine, plan v prihodnosti bo dosežen. Razveseljivo je zvišanje proizvodnje mleka, medtem ko je perutninarstvo v zastoju zaradi začetnih neuspehov pri pitanju piščancev.

Sadna letina se ocenjuje kot najboljša po osvoboditvi in je skoraj trikrat večja od lanske. Tudi vinogradništvo je zelo uspešno. Gradbeništvo ni uspelo izpolniti pričakovanj. Zaradi povečanja cen gradbenega materiala so se zvišale tudi cene gradbenih storitev. Kaže, da bo

iskanje izhoda iz precej težkega položaja privedlo do združitve gradbenih podjetij. Promet v trgovini se je občutno povečal. Povečala se je tudi vrednost odkupov kmetijskih pridelkov; godnih sadežev celo za 220%. Napredek se opaža tudi v gostinskem in turističnem prometu. Povečanje prometa je treba pripisati daljšemu bivanju v novih turističnih krajih.

ZAPOSLTENOST IN PRODUKTIVNOST

Po računih bi se letos lahko povečalo število zaposlenih le za 4 odstotke. Ze po osmih me-

secih pa je na novo zaposlenih 6,2% ali 2253 novih delavcev. Upoštevati je treba, da se je kljub novemu zaposlovanju proizvodnja povečala le za tri odstotke. Število dejansko opraviljenih ur pa za 2,3 odstotka. Za ugotovitev vzrokov zmanjšanja delovne storilnosti in iskanje možnosti za njeno izboljšanje, kakor tudi za izboljšanje dela v podjetjih na sploh, so odborniki celjskega okraja sklenili, da se v Celju ustanovi zavod za napredek proizvodnje. Na seji so poleg reševanja tekočih zadev govorili še o potrebi pomoči telesni vzgoji. Tik

PRIREDITVE V NOVEM MESTU

V okviru prireditve v počastitev občinskega praznika je uprizarilo domače kulturno društvo »Dusan Jereb« v Novem mestu Budakovo igrano »Metež«.

Lep kulturni dogodek je bilo za vse, ki so prišli na predstavitev, gostovanje mestnega gledališča iz Ljubljane z igrano »Drevesa umirajo stoji«. Prva predstava te igre je bila na svečani akademiji zvečer pred praznikom, 28. oktobra, dve predstavi pa sta bili 29. oktobra. Takih gostovanj želimo čimveč.

V okviru občinskega praznika je bilo v Novem mestu tudi več

športnih srečanj in prireditve. V počastitev praznika so bile odprte tudi tri razstave, in to: v Studijski knjižnici razstava »Novo mesto v obdobju 1938 do 1958«. — V Dolenjskem muzeju razstava dokumentov o bitki na Sutjeski in v telovadnici osnovne šole razstava: »Naši otroci v risbi«.

Joško Gorjanc, podpredsednik Mestnega sveta

Ljubljana, 30. okt. Na današnji seji Mestnega sveta je bil na predlog tov. Jake Avšiča soglasno izvoljen za podpredsednika Joško Gorjanc.

Nova črpalčka »Petrola«

Ob križišču ceste v Novem mestu, kjer je prej stala Ferličeva gostilna, je podjetje »Petrol« postavilo novo, moderno opremljeno bencinsko črpalčko. Črpalčka je pričela obratovati ob občinskem prazniku novomeške občine, to je 29. oktobra. Črpalčka je odprta stalno in je zalozena z vsemi vrstami tekočih goriv in maziv, s pipo za vodo in zračno sesalno.

Poljški lov v Loški dolini

Lov na polhe se je letos v Loški dolini kar dobro obnesel, čeprav se polharji pritožujejo, da letos ni toliko polhov, ker že par let ni bilo žira in jih je zato precej poginilo. Največ jih je v Javornikih in pod Snežnikom, kjer so obsežni bukovki gozdovi. Letos se je zlasti izkazal Franc Petrič iz Kozarišča, ki je ujel nad 500 polhov. Alojz Strle pa jih je v eni sami noči nalovil nad 70. Izkazali pa so se tudi nekateri drugi.

DVA NOVA ODDELKA PRI »KRKI«

Po vrednosti v štirih letih desetkrat večja proizvodnja

Na praznik občine Novo mesto je delovni kolektiv tovarne »Krk« Novo mesto svečano izročil svojememu namenu dva nova oddelka: kemično sintezo in ampulni oddelki.

Ta tovarna, prva te vrste na Dolenjskem, se naglo razraža in osvaja proizvodnjo vedno več vrst zdravil in preparatov.

Nastanek tovarne sega v leto 1955, ko so pričeli v skromnih prostorih zraven lekarne. Nagel napredek podjetja ponazarjuje najbolj številke: leta 1955 so izdelovali 25 raznih izdelkov, do sedaj pa so osvojili proizvodnjo že 93 izdelkov. Vrednost proizvodnje je znašala leta 1955 46 milijonov, letos pa se bo približala 500 milijonov. Leta 1955 so izdelali 11 milijonov tablet, letos pa že 183 milijonov. Zdravil v stekleničkah so proizvedli leta 1955 35.400, letos pa jih bodo že nad 697.000. Podoben razmah v proizvodnji ima podjetje tudi pri ostalih izdelkih.

Dokaz zdrave rasti podjetja je primerjava števila zaposlenih in obratnih let osnovnih sredstev v primerjavi s proizvodnjo. — Medtem ko se je vrednost proizvodnje povečala v teh štirih letih za več kot desetkrat, se je število zaposlenih povečalo le za štiri in polkrat, obratna sredstva za šestkrat in osnovna sredstva za osemkrat.

Medtem ko sta starša delala na južni strani hiše, je otrok vzel v kuhinji školico vzgajal in se odšel igrat v skedenj, kjer je zažgal seno.

Otrok zažgal poslopje

V sredo okrog 15. ure je nenadoma izbruhnil požar v gospodarskem poslopiju pri posestniku J. M. v vasi Rob pri Velikih Laščah. Požar je popolnoma uničil gospodarsko poslopje s 12 tonami sena in večjo količino slame. Po ocenji komisije je prešlo 400.000 din škoda.

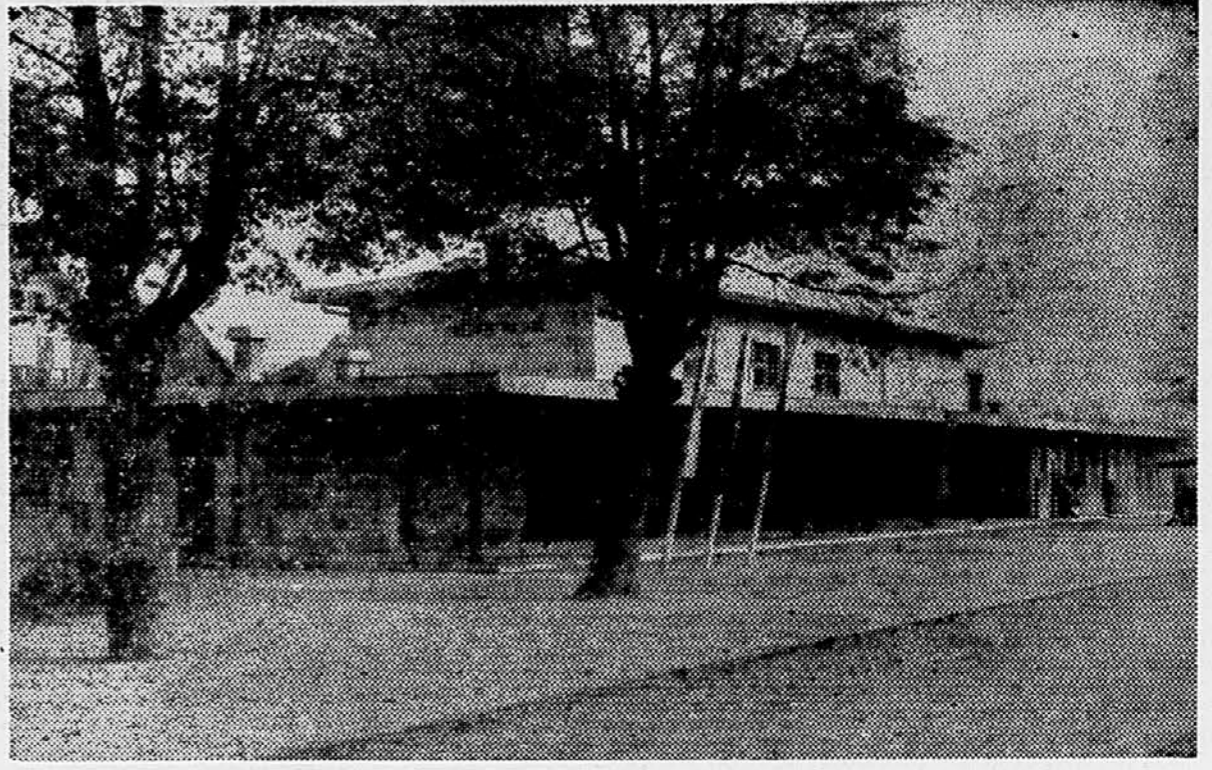
Medtem ko sta starša delala na južni strani hiše, je otrok vzel v kuhinji školico vzgajal in se odšel igrat v skedenj, kjer je zažgal seno.

Po glavni cesti med Dožnezem in prestavom v celjskem okraju je vozil osebni avtomobil D. S. Med »ožnj« je začel prehitovati tovornjak, ki ga je dohitel, pri tem pa je zapeljal dokaj na levo in podrl pešca A. K., ki je utrpel hude poškodbe.

Priča M. E., ki je videla dogodek iz neposredne bližine, da je priča, da je zapeljal oboženi na cesto, ne da bi se ustavil. V tem trenutku pa je pripeljala pravilno po desni strani ceste kolesarka N. F., ki se je nenadoma znašla pred oviro. Zaletela se je v kolo V. K. in izgubila ravnotežje. Odpeljali so jo na kliniko v Ljubljani, kjer so ugotovili pretres možganov in prelom lobanjskega dna. Kolesar je očitno kršil pravilo desne prednosti. Obsojen je bil na tri mesece zapora pogojno za dve leti.

Obtoženi V. K. je povedal, da se mu je meseca maja za kratek čas odpravil iz tovarne »Motor« v Skofljico, kjer je zaposlen, k čevljarju na Spodnjem trgu. Ko se je vračal, je s kolesom zapeljal na cesto. Ustavil je, ko je zadela N. F. Kljub temu se je N. F. zaletela vanj in izgubila ravnotežje.

Kmalu bo pritisnil mraz in laboda iz ribnika v ljubljanskem Tivoliju si bosta morala poiskati bolj toplo zatočišče. (Foto: J. Klemenčič)



Pred kratkim je bila v Trebnjem velika slovesnost — odprli so novo železniško postajno poslopje. Slovesnosti so se udeležili republiška poslanca inž. Vilma Pirkovič, podpredsednik OLO Novo mesto Niko Belopavlič, delegacija Železniške direkcije iz Ljubljane ter drugi gostje in številni domačini. Novo poslopje je gradilo Dolenjsko gradbeno podjetje iz Grosuplja. Gradilo so ga 14 mesecev, veljalo pa je 35 milijonov din. Novo in sodobno železniško postajno poslopje so si želeli prebivalci Trebnjega in okoliških krajev že vsa leta po osvoboditvi. — (Foto: Erjavec — Stična.)

Obračun hrastniških „Svobod“

V prihodnje ob boljšem sodelovanju še večji uspehi

Te dni sta polagali obračune o delu v preteklem obdobju obe hrastniški »Svobodi«. Poročila predsednikov in predstavnikov posameznih oddelkov so bila zelo izčrpana. Obe hrastniški »Svobodi« imata vrsto sekcij, pa tudi gradbeno odbora za gradnjo kulturnih domov. Obe godbi na pihala sta letos skupno z lepim uspehom nastopili na reviji zborov v Postojni, oba moška zbora pa na reviji v Kranju. Šahovska odseka sta priredila več turnirjev in tekmoval. V obeh hrastniških kinematografih so letos namestili kinemascopejski napravi. Kinematografska odseka zadovoljivo delujeta, dramska odseka pa nista mogla biti bolj

uspešna, ker nimata primerenih odrov. V zadnjem času so nanovo uredili oder pri »Svobodii.« in v Spodnjem Hrastniku, kar daje upanje za večji uspeh v prihodnosti. Šest mladih igralcev obiskuje trenutno dramsko solo v Zagorju, ki jo je ustanovila Okrajna zveza Svobod in prosvetnih društev.

Večje težave imajo z odrom pri »Svobodii.« in v Zgornjem Hrastniku. Zaradi tega si želijo čimprej zgraditi kulturni dom. Finančnih sredstev imajo zbranih že precej, prostora pa še niso izbrali. Novi gradbeni odbor naj bi to vprašanje uredil letošnje zimo, tako da bi spomladu že začeli graditi. Na obnem zboru »Svobode II.« pa so predlagali, naj bi mislili v prihodnje tudi na graditev večjega kulturnega doma z odrom, primernim za zahtevnejše uprizoritve.

Obe društvi nameravata v prihodnje nabaviti televizijska aparata. Knjižnici obeh pa le životarita, ker ni dovolj sredstev za nabavo novih knjig. V Spodnjem Hrastniku pa so tudi brez primeren prostorov. Predlagali so, naj bi obe knjižnici prevzel občinski ljudski odbor. Vodstvo šole pa predlaga, naj bi imeli obe knjižnici tudi knjige, v katerih bi našli dijaki predpisano šolsko čtivo.

Zgornjem Hrastniku so si letos sami uredili sodoben oder. Hvalevredna je še pobuda članov obeh društev za medsebojno sodelovanje. Večje sodelovanje pa naj bi bilo v prihodnje tudi s sindikalnimi podružnicami. Tako bosta namreč obe hrastniški »Svobodi« v prihodnje še bolj uspešno kot doslej skrbeli za izobraževanje. L. H.

Izkazali so se

Zaradi izrednega zanimanja so po šolah in žužemberški občini že pred leti ustanovili krožke Ljudske tehnike. Kljub začetnim težavam so dosegli doslej prave te uspehe. Zlasti je bil prizadeven odbor na šoli v Žužemberku. Ta se je vključil v zadnje okrajno tekmovanje, ki je trajalo od spomladi do nedavnega, in si priboril drugo mesto. Za uspešno izvedbo tekmovalnih pogojev je izročilo te dni zastopstvo okrajnega odbora Ljudske tehnike vodstvu krožka komplet različnega orodja in drugih naprav v vrednosti 30.000 dinarjev.

Doseženi uspeh in podpora občinskega ljudskega odbora ter prosvetnih delavcev sta vzpodbudila mlade člane sekcij Ljudske tehnike, da bodo ustanovili še fotokrožek. Velika vzpodbuda pri tem jim je tudi priznanje, da so imeli ob koncu šolskega leta najlepše razstavljene slike. Tudi po ostalih šolah dosejajo krožki lepe uspehe. (or)

To in ono iz zagorske občine

SOLA ZA STARSE BO ZACELA DELATI

Vodstvo zagorske »Svobode« je sporočilo, da bo 10. novembra začela delovati sola za starše. Predviden je cikelus vzgojnih predavanj, za katere je med Zagorjani veliko zanimanje.

NA IZLAKAH SO USTANOVILI »SVOBODO«

Na Izlakah so nedavno ustanovili »Svobodo«, ki bo še bolj zblížala delavce in kmete. Na ustanovnem obnem zboru so sprejeli dober načrt dela, ki predvideva med drugim tudi ustanovitev mladinske sekcije »Mladí oder«, tamburškega orkestra in pevskega zbora. Sklenili so tudi, da bodo imeli prihodnje leto prvič po vojni kulturni festival, posvečen spominu na orehovske žrtve in v počastitev 40-letnice ZJK.

KOLCI ZA PEKARNO SO ZE ZABITI

V Zagorju so že določili lokacijo za novo pekarno in če bo šlo vse po sreči, jo bodo že letos pričeli graditi in jo do konca prihodnjega leta dokončali. Zmogljivost pekarne bo tako velika, da ne bo treba več nabavljati kruha v Trbovljah.

MDB »FRANCA FAKINA« SO PROGLASILI ZA UDARNO

Republiški štab za mladinsko delovne akcije pri CK LMS je proglasil za udarno mladinsko delovno brigado »Franca Fakina«, ki sodeluje pri gradnji raznih komunalnih objektov. Čeprav delajo brigadirji v svo-

jem prostem času, se pravi po delu ali šoli, so doslej opravili že več tisoč delovnih ur. —ne

Novosti v ljubljanskih kinematografih

V soboto zvečer ob 22. uri bo v Unioni premiera francoskega filma »Štiri korake v oblaku«. Za tem naslovom se skriva solidna filmska stvaritev s Fernandelom. Film je zvečer ugodni italijanski režiser Alessandro Blasetti.

Po številnih reklamnih plakatih in napisih, ki jih je Viba filma razobesil in razpostavljal po mestu za svoj prvi celovečerni igrani film »Kala«, ste našli lahko uganili, da bo predmeta v prihodnjih dneh. In sicer bo v ponedeljek zvečer ob 21. uri v kinu »Unión«, ko se bodo predstavili tudi ustvarjalci. Nato pa bodo film redno predvajali v kinu »Unión« toliko časa, dokler bo zanj zanimanje, kino »Šiška« pa samo štiri dni, ne glede na obisk.

Med prazniki bo kino »Unión« predvajal italijanski omnibus film »Neapeljsko zlato«, ki so ga predvajali štiri dni za časa VII. Kongresa ZJK v kinu »Sloga«. Od torka dalje pa bodo ta film, ki ga je režiral Vittorio de Sica in v katerem se je privrkat na veseli način poizkusil z več zgodbami, predvajali v kinu »Kodman«.

Plodno delo Zadrúžne hranilnice

Zadrúžna hranilnica in posojilnica v Murski Soboti vključuje vse kmetijske zadruge in Pomurju. Prav tako imajo skoraj vse kmetijske zadruge hranilno-kreditne odseke. Pri zadrúžni hranilnici in posojilnici si prizadevajo, da bi na vsi čim temeljiteje organizirali denarno varčevanje preko hranilno-kreditnih odsekov. Hranilne vloge stalno rastejo. Ob koncu leta 1955 so znašale 8,3 milijone, ob koncu leta 1957 15,5 milijonov in ob koncu septembra 1958 28,1 milijonov dinarjev. Razen tega vodijo hranilno-kreditni odseki obračunske knjizice za poslovanje z kmetovalci, preko katerih sprejemajo vloge in odpravljajo posojila. Ob koncu leta 1956 je bilo na teh obračunskih knjizicah 6,4 milijonov, ob koncu leta 1957 23 milijonov in ob koncu septembra 1958 že 30,5 milijonov dolarjev. Hranilne vloge hranilnice uporabljajo

v glavnem za dajanje kratkoročnih kreditov za kmetovalce. Zadrúžna hranilnica in posojilnica se je pripravila tudi na Mednarodni dan varčevanja — 31. oktober. Tako so razpisali nagradni natečaj za najboljše šolske naloge o varčevanju. M. K.

Goriška za Dan mrtvih

Organizacije Zveze borcev v goriškem okraju pripravljajo za Dan mrtvih več komemoracij in obiskov partizanskih grobnic. Tako bo delegacija okrajnega odbora Zveze borcev položila vence na partizanske grobnice v Trnovem. Predmeji in Vojski. Krajevna organizacija Zveze borcev v Vrtovinu pa bo na Dan mrtvih odkrila grobnico padlih borcev. Komemoracije za padlimi borci bodo priredili vsi občinski odbori Zveze borcev pa tudi krajevne organizacije v drugih večjih krajih v okraju. J. P.



Novo transfuzijsko postajo v Ljubljani, ki so jo nedavno izročili svojememu namenu, so si ogledali tudi Pavel Horvat star. Pavel Horvat mlajši in Mara Petrovič, ki so že 40-krat dalj kri za rešitev življenja drugih.

SODOBNEJŠA OPREMA ZA GASILCE

Pri pokleni gasilski četi so se zadnja leta kazala številni problemi, ki so njihove narekovali reorganizacijo poklenih gasilskih čet, obnovitev strojne opreme, vozil in osebne opreme.

Ze lani so se lotili obnovitve prevoznega parka, ki ga bodo v prihodnjih treh letih popolnoma obnovili. Kupili so pet volaških vozil znamke »GMC«. V Avtoobnovi v Novi Gorici jih bodo že letos preuredili za gasilske namene. Ti avtomobili pa naj bi bili še vmesna stopnja pred tipično gasilskih vozil. Za začetek tipizacije so že naročili tri Mercedes Deutz gasilske avtomobile, za katere bodo kasneje izdelali doma.

Da bi na lahko uresničili ta namen, so si priskrbeli posojilo iz preventivnih skladov DOZ, ki jim je dodelil tudi dvakratno podporo. S temi sredstvi bodo izvedli vsaj prve naimpnejše ukrepe, s sredstvi okrajnega gasilskega sklada idej sredstev je namenjen za pokleno gasilsko četo, del pa za pomoč prostovoljnim gasilskim društvom in podporo okrajnega ljudskega odbora Ljubljana na sklenjenih strojno tehnično opremo. Ko bodo zamenjali vozila in opremo, bodo staro po okrajnem gasilskem skladu dodelili prostovoljnim gasilskim društvom v okraju.

Kakor smo že poročali, bo novi modernizirani gasilski dom za Režaradom dograden in opremljen do konca avgusta 1959. V njem bo prostora za 18 gasilskih avtomobilov. Imel bo prostorne sobe za gasilce, kuhinjo, obednico, komandno in druge prostore. Gradbena dela leno napredujejo in ne bo jim oviralo vreme, bo prvi del pod streho že 20. decembra.

V novem domu se bodo vozila zbirala na hitrejšo pot.

SE NEKAJ

PREHITRO JE POGNAL LOKOMOTIVO

Pred Okrožnim sodiščem se je zagovarjal strojevodja J. M. Decembra lani je povzročil železniško nesrečo na ljubljanskih postajah. J. M. je z vozilom z lokomotivo na okretnici, ko ta ni bila postavljena za uvoz njezove lokomotive. Iztržil je tender z vsemi osmi, razbil je komandno utico z aparaturjo, pogonskim elektrifikatorjem in ostalimi pokonskimi napravami. Škoda je bila nad 2 milijona 300.000 din.

Strojevodja se je zagovarjal, da so bile trenja krive zavore. Na ugotovili, da je imel tedaj v krvi alkohol. Priče so povedale, da je J. M. tistega dne peljal lokomotivo proti okretnici. Ker je bila okretnica zasledena, je ustavil lokomotivo. Pomenil pa je lokomotivo proti okretnici šel pred znamenjem okretničarja. Opazil je, da mu daje okretničar znake, da se mora ustaviti, vendar je začel ustavljati

še, ko se je približal okretnici na deset metrov. Tedaj pa je bilo že prepozno. Podrlo je okretničarjevo utico z vsemi napravami. Izvedenec je povedal, da je strmo zrušila tedaj vozilo hitreje kot dovoljeno predpisi.

Obsojen je bil 10 mesecev zapora pogojno za dobo dveh let.

HLOD GA JE ZADUSIL

Včeraj se je smrtno ponesrečil tri in pol leta star otrok Borut Dimič v Vevčah. Otroci so se igrali blizu večje skladovnice tramov. Nenadoma sta se dva tramova zrušila in zasula B. D., ki se je pod tramovi zadušil.

LAHKOMISELEN KOLESAR

V. K. je zaradi malomarnosti povzročil, da se je N. P. hudo telesno poškodovala. Zagovarjati se

je moral pred Okrožnim sodiščem. Obtoženi V. K. je povedal, da se mu je meseca maja za kratek čas odpravil iz tovarne »Motor« v Skofljico, kjer je zaposlen, k čevljarju na Spodnjem trgu. Ko se je vračal, je s kolesom zapeljal na cesto. Ustavil je, ko je zadela N. F. Kljub temu se je N. F. zaletela vanj in izgubila ravnotežje.

Priča M. E., ki je videla dogodek iz neposredne bližine, da je priča, da je zapeljal oboženi na cesto, ne da bi se ustavil. V tem trenutku pa je pripeljala pravilno po desni strani ceste kolesarka N. F., ki se je nenadoma znašla pred oviro. Zaletela se je v kolo V. K. in izgubila ravnotežje. Odpeljali so jo na kliniko v Ljubljani, kjer so ugotovili pretres možganov in prelom lobanjskega dna. Kolesar je očitno kršil pravilo desne prednosti. Obsojen je bil na tri mesece zapora pogojno za dve leti.

PRED KONGRESOM ZA TELESNO KULTURO

Šolska telesna vzgoja in kadri

Cepprav v preteklih letih, kadar koli je bila beseda o množični telesni vzgoji, vprašanje šolske telesne vzgoje ni bilo nikoli postavljeno čisto ob stran, vendar ves ta čas nismo prišli do spoznanja, kaj lahko pomeži v prizadevanjih za množično fizično vzgojo vprav — Šola. Priprave na bližnji kongres v Beogradu so v celoti osvetlile pomen šolske telesne vzgoje; še nikoli doslej naši vodilni telesnovzgojni delavci niso toliko razpravljali o šolski telesni vzgoji kakor zdaj ob pretresanju kongresnega gradiva. Tako lahko trdimo, da smo šele zdaj v celoti zajeli odločen pomen šolske telesne vzgoje, ki ji ne kaže odločilnega vpliva v množičnem, vzgojnem in zdravstvenem pogledu. Če dodamo še, da vodijo (ali bi vsaj morali voditi) šolsko telovadbo nalašč za ta predmet strokovno usposobljeni vzgojitelji, tedaj ne gre dvomiti o viogi in vrednosti tega predmeta.

Z reformo šolstva in velikim razmahom strokovnih šol smo se izgnana znašli v razmetih, da v naši republiki primanjkuje za potrebe šol vsaj pet sto telesnovzgojnih pedagogov. Če upoštevamo, da zdaj poučijo telovadbo, zlasti na reformiranih gimnazijah osnovni šoli, mnogo učiteljev, ki so morali nekako po sili razmer prijeti za pouk telovadbe, vsem ko zanj niso niti usposobljeni niti nimajo za to potrebnega vesolja, se šteje manjkajočih strokovnjakov povzame vsaj še za nekaj sto. Pri tem niti ne upoštevamo vprašanja tistih učiteljev, ki naj bi vodili telesnovzgojno dejavnost visokošolskih fakultetah, kar bo moralo biti prej ali slej tudi urejeno. Vzrli so torej velike, na vzgojo novih kadrov pa smo skoraj pozabili. Pred petimi leti je bila odpravljena Srednja fizikalna šola in takisto oddelek za telesno vzgojo na Višji pedagogski šoli. V nadomestilo za to smo dobili Višjo

šolo za telesno vzgojo, ki pa ob triletnem, dokaj zahtevnem študiju in nizkem rangi, za količnik večji vpis slušateljev ni mogla vzbuditi zanimanja.

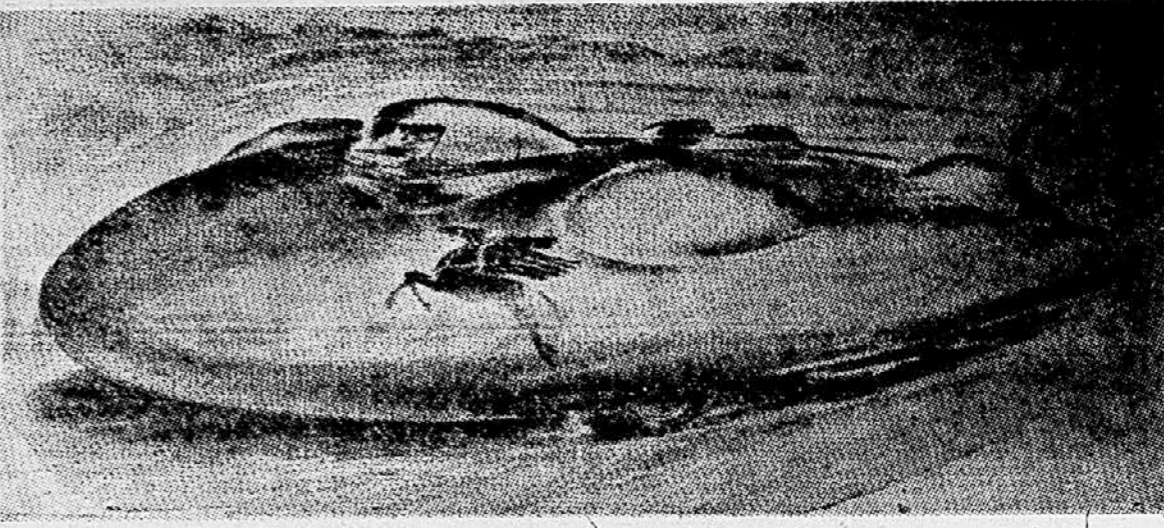
Tako smo torej ob obravnavanju pomena šolske telesne vzgoje primorani takoj rešiti vprašanje šol za nove telesnovzgojne učitelje in šole za tem ukrepati dalje. Pred kratkim so v Ljubljani govorili na dveh sestankih o tem vprašanju: na seji republiškega društva učiteljev in profesorjev tel. vzgoje in na seji okrajnih ter republiških inšpektorjev iste stroke. Iz mnogih misli in nekaterih natančnejših predlogov bi se dalo izluščiti naslednje najbolj bistveno:

Potrebujemo dve šoli: srednjo in visoko

Komisija za telesno vzgojo pri Izvršnem svetu je že pred pol letom sprejela sklep o ustanovitvi akademije za telesno vzgojo z visokošolskim rangom, vendar je ostalo doslej vse samo še pri sklepu. Ugotavlja se potreba po hkratni ustanovitvi ustrezne srednje šole, ki bi morala začeti z delom takoj in bi svoj čas razvila v pedagoško akademijo, kakršne bodo nastale iz naših učiteljskih. Mnenje nekaterih posameznikov, ki nimajo dovolj vpogleda v stroko, je, da je moč že s strokovno specializacijo na učiteljskih usposobitvi precejšnje število učiteljev. Glede tega pa je praksa taka, da se bodoči učitelji, pri štirih urah telesne vzgoje v zadnjih letnikih ne morejo primerno usposabljeti, saj te ure komaj zadoščajo za njihovo osebno rekreacijo. Mimo tega je prišla na obeh sestankih do veljave tudi pomembna zahteva o usposabljanju telesnovzgojnih pedagogov za poučevanje v dveh predmetih. To je sicer nekoliko zapleteno vprašanje, ki pa bi ga bilo moč rešiti z malo dobre volje in razumevanja.

Pri nas se, med mnogimi telesnovzgojnimi delavci vse bolj utrjuje naziranje, ki je prišlo do veljave tudi na obeh prej omenjenih sestankih, da bi morali namreč omogočiti slušateljem bodoče visoke šole za telesno vzgojo triletni študij. Ta ukrep, ki nikakor ne bi bil osamljen, bi že sam po sebi omogočil hitrejši dotok kadrov, razen tega pa bi bil vpis gotovo zelo velik in ne nazadnje — šola bi imela ob večjem dotoku kandidatov možnost izbire, saj bi lahko jemala v poštev samo najbolj nadarjene kandidate iz vrst maturantov, ki so opravili višji tečajni izpiti z odličnim ali prav dobrim uspehom. Če vse to bi bilo jamstvo za kakovostno raven bodočega absolventa, ki bi se gotovo že iz lastnih nagibov z veseljem lotil še podiplomskega študija. Mnogi, ki zagovarjajo triletni študij menijo tudi, da je študij telesne vzgoje težak predvsem zato, ker je dejansko že sam po sebi dvojen. Dvojen zaradi tega, ker mora slušatelj obvladati dokaj obsežno teoretično gradivo in razen tega osvajati mnogotere osnovne strokovno tehnične spretnosti, ki nalagajo vsakomur izredno trdo fizično delo.

Tako smo torej na kratko nakazali veliko vrzel pri razvijanju šolske telesne vzgoje — vrzel v šolah za vzgojo strokovno usposobljenih pedagogov. Bližnji kongres bo gotovo določil šolski telesni vzgoji prvo mesto, mi pa smo dolžni nemudoma ukrepati...



»MODRA PTICA« s 5000 KONJI

700 km na uro...?

»Vihče ne ve, kdo bo kot prvi človek stopil na luno in sploh poletel v vesolje. Vsekakor bodo to taki ljudje, kakršni je Anglež Donald Campbell.

Ta čudežni Anglež — z nič manj čudnim, že umrlim očetom — je vse svoje do sedanjega življenje — star je že 37 let — zapravil s tem, da je stalno nekaj tvegaj. Udeleževal se je z voznjaki v motornem vozilu na vodi in na kopnem in dosegel predvsem v vodi najhitrejšo znamko na svetu. Zdal pa se je lotil po zgledu pokojnega očeta še drznege naklepa, da bi podri absolutni avtomobilski svetovni rekord, ki ga od leta 1947 brani njegov rojak Cobb (ta je tudi še nekaj let v grobu). Campbell misli prihodnje spomlad kot prvi človek voziti z avtomobilom hitreje od 700 km na uro.

Zgodovina hitrostnih rekordov z avtomobilom sega 60 let nazaj. Leta 1898 je neki Francoz (prof Chasseloup) prvi s tem namenom prevozil progo s hitrostjo 63 km na uro. Potem so prišli razni njegovi posnemalci, med njimi Belgijec Jenatry (105 km), Američan Henry Ford (147 km), Francoz Hemery (202 km), Američan Seagrave (327 km), Anglež Malcolm Campbell (to je bil Malcolmov oče) (484 km), Anglež Eyston (575 km) in slednjič Anglež Cobb (634 km).

Mladi Campbell je podedoval žilico za rekorde že od očeta, ki je svojo rekordno vozilo v glavnem hodil po Ameriki, ker ni v Evropi dobil nobene primerne steze za take zamisli. Svoja prizadevanja je l. 1935 kronal z novim svetovnim rekordom, toda potem je bil le toliko pameten, da je v 50. letu starosti nehal nositi glavo napredaj. Tada za njim so se pojavili še drugi.

med njimi dva njegova ožja rojaka, zdaj pa se poteguje za ta primat njegov sin Malcolm. Mož je znan kot na moč praznovaren in je prepričan, da bo po smrti živel naprej. Zato mu ne povzroča pri njegovih rekordnih poizkusih nobene skrbi, ali se bodo končali dobro ali zlo, saj tod na zemlji živi samo začasno. Več težav pa ima možak z iskanjem silnih kupov denarja, s katerimi bi finansiral te svoje fikсне ideje. V ostalem pa je tudi pristaš spiritizma, tako da se lahko vsak čas pogovarja z očetovim duhom, ki mu daje dragocena navodila, kako mu bo nazadnje rekord le padel v naročje.

Campbellova vozila v vodi se imenujejo »Blue Birds« (po naše: modre ptice) in zdaj snuje tako vozilo z enakim imenom tudi za vožnjo po kopnem. Navdahnjen s sprotnimi navodili svojega očeta je prišel na misel, da vsi sedanjí motorji ne bodo močni dovolj, da bi lahko prišel do brzine 700 km na uro. Zaradi tega je dal graditi namesto batnega motorja plinsko turbino. ki bo razvijala približno 5000 konjskih moči, razen tega pa bo vozilo zgrajeno v obliki cigare, da bo manj zračnega odpora.

Malcolm je glede novega poskusa velik optimist, saj pravi vsakomur, ki ga hoče poslušati, da so rekordne vožnje v avtomobilu manj nevarne kakor z motornim čolnom. Ker se da na kopnem računati s samimi znanimi številkami in vrednostmi. Razen tega pa je menda tudi v dogovoru s podprvakom iz avtomobilske stroke Angležem Mossom, ki mu bo takrat, kadar se bo prvič pogal zares s 5000 konji, za dobre denarje tudi rad stal ob strani. Če bo še živ in pri volji, kajti med dirkami je letos hudo pobirala starša s koso...

SLOVENSKI NOGOMETNI DELAVCI DOBRO PRIPRAVLJENI ZA KONGRES

VEČ ENOTNOSTI IN SAMOSTOJNOSTI

V Ljubljani je bila predvečerašnjim IV. redna seja upravnega odbora Nogometne zveze Slovenije, na kateri so pod vodstvom predsednika Staneta Lavriča razpravljali o prvem kongresu telesne kulture v Beogradu in o delu mladinske komisije NZS ter nekaterih drugih vsakdanjih problemih slovenske nogometne organizacije.

Upravnemu odboru je kot prvi poročal sekretar Vlado Deraščič o zadnjih treh sejah UO NZJ, na katerih so največ razpravljali o določenih težah za kongres telesne kulture, predvsem glede na kvaliteto, množičnosti in študentske organizacije. V zvezi s tem so sklenili, da je treba več

enotnosti v pravih in statutih obeh zvez ter večje samostojnosti NZJ, hkrati pa je kazno usmerjati mednarodno dejavnost s skupnega mesta in uveljaviti pri tekmovalnih sistemih vseh jugoslovanskih zvez enotna načela. Za tem se je razvila živahna razprava o določenih slabostih v jugoslovanski nogometni organizaciji, zlasti o tako imenovanem ne-

amaterizmu in o učinkovitih družbeni kontrolni nad sredstvi za razmah nogometne igre. Razprava je pokazala, da bodo slovenski nogometni delavci dobro pripravljeno odprtovali na kongres telesne kulture v Beogradu.

O delu mladinske komisije NZS je poročal Radko Crv. Komisija je strogo obsodila malomarno delo z mladino v slovenskih klubih in se hkrati zavzela za enotno zaščeno pri vzgoji mladih nogometišev. V zvezi s tem so zborovalci zagovarjali boljše sodelovanje z organizacijo LMS, šolo in stariš ter pravilnejšo delitev sredstev za nogomet, posebej za mladinskega, vobče. Se posebno temeljita je bila razprava v zvezi z novim mladinskim tekmovalnim sistemom pri naših UO NZS se je odločil, da bo tri predloge mladinske komisije pretresal še pozneje in se nato dokončno opredelil za kar najboljši sistem.

Po seji je UO NZS izročil inš. Stanku Bloudku diplomu častnega člana NZS in bivšemu predsedniku NZS Jožetu Gerbcu pa posebno darilo, ker imata oba neprecenljive zaslugi za razvoj nogometa v Sloveniji. Darilo je obema slavljencema izročil predsednik NZS Lavrič, za kar sta se oba nagradjena toplo zahvalila in (ob)ljubila, da bosta še naprej pomagala NZS pri delu.

Kristančič odličen v Italiji

Po IV. kolu tekmovanja v italijanski košarkarski ligi je Kristančič peti na lestvici strelcev z 71 zadetki. Tudi Kristančičeva ekipa Stella Azzura iz Rima je na petem mestu. V zadnji tekmi je bil Kristančič poškodovan.

Odbojškarski komentar

Po petih letih suše

Dva nova slovenska ligaša iz LRS - Moški Ljubljane - presenečenje

Pred nekaj dnevi smo izvedeli veselo vest: dve slovenski ekipi sta se uvrstili v odbojškarsko zvezno ligo. V Mariboru je to uspelo ženski vrstni Mariboru, v Beogradu pa moški vrstni ZOK Ljubljana. To je res razveseljiva novica, kajti odbojka v Sloveniji nikakor ni obetala, da bi lahko dosegli kakršenkoli uspeh. Kvaliteta se je kar naprej slabšala, tekme v slovenski ligi so bile šibke in nezanimive. Tudi naši zastopniki, ki so lani tekmovali v zvezni ligi, so hudo razočarali svoje prijatelje. Olympia je tehi nič menil nič zapustila zvezno ligo že kar sredi sezone. Branik je kljub obupnim naporom, da bi se rešil, odšel nazval. Novemu mestu pa se je nekako posrečilo, da se je obdržalo. Cepprav je do konca vse viselo na nitki.

Tako je ostalo pač pri upanju, da bosta Fužinar ali Ljubljana kaj storila na kvalifikacijskem tekmovanju v Beogradu. Bolj smo računali na Fužinarjem iz Raven, saj se je že nekolikokrat izkazalo, da je to dobra in vizirana ekipa. Precej je pomnilo tudi to, da je v vrsti Fužinarja nastopal Skerbinšek, ki ga poznamo kot enega najboljših jugoslovanskih odbojkarjev. Da bi se dvignili Ljubljana, tega nihče ni pomislil, saj je bila ekipa dokaj

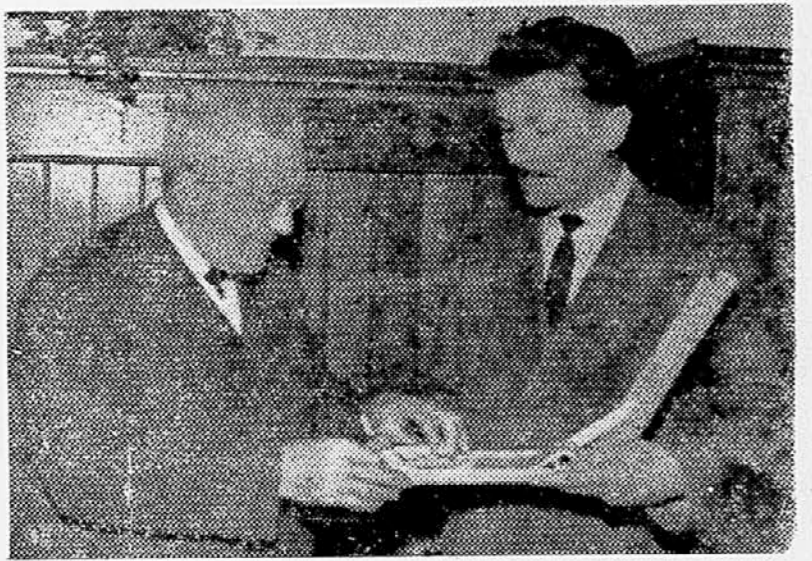
slaba. Za žensko ekipo Maribora nismo bili v skrbeh, saj smo bili skoraj prepričani, da ne bo imela preveč takih nasprotnikov, ki bi ji lahko zapirali vstop med najboljša.

No, že prve dni kvalifikacij so prihajali glasovi, da Ljubljani dobiva tekmo za tekmo. Premagali so celo največjega favorita za prvo mesto, beograjsko ekipo Sindjelič. V svoji skupini so brez poraza zasedli prvo mesto.

Slabše se je godilo Fužinarju. Opravil je samo z Makedonci, ostalim pa ni bil kos. Pokopala ga je slaba igra s resni, sojenje pa je bilo še vedno dokaj strogo. Na splošno presenečenje so igrali fantje iz Raven slabše kakor po navadi. Morebiti so bili tudi preveč prepričani v svojem »Golobu na strehi«.

Ljubljani seveda ni bilo dovolj, da je postala prva skupine, kajti z najboljšimi iz obeh skupin, se je bilo treba še enkrat sestati v finalu. Tu so bile tekme mnogo zahtevnejše kakor v predtekmovalju, saj se je skoraj vse končalo s 3:2. Najprej so Ljubljantani igrali s Sindjeličem, ki se je tokrat odločil za poraz v predtekmovalju in zmagal 3:1. Za tem so se spoprijeli z Partizanom (Soubor) in dobili 3:2. Menda je bila to najbolj živahna ekipa na turnirju, ki se nikakor ni dala ugnati in jo je bilo moč ukloniti le s skrajno pozitivno nastavo ter parizirnostjo. Nič ni bilo tekma z Jedinstvom iz Brčkega, ki je bila skoraj odločilna. Na srečo se je spet končalo pri 3:2 v korist Ljubljane. Tako je bil končni vrstni red naslednji: Sindjelič, 2. Ljubljana, 3. Jedinstvo, 4. Partizan.

Ljubljani smo dolgo zledele in prvič pričakovali, da bi spet gledali tekme svoje zvezne lige. Ta želja je zdaj izpolnjena. Čakali smo dolg pet let. Seveda obveznosti odbojkarjev Ljubljane niso majhne, kajti vsi pričakujejo, da se bodo dobro sprijeli z najboljšimi v državi. Treba se bo lahko pripraviti obenem pa jim tudi pomagati, kjer bo le mogoče. Vlado ŽALPAH



PREDSEDNIK NZS STANE LAVRIČ PREDAJA INŠ. STANKU BLOUDKU DIPLOMO ČASTNEGA ČLANA NZS

UTRDITEV TELESNOVZGOJNIH DRUŠTEV NA GORIŠKEM

Te dni je bila v Novi Gorici seja predsedstva Okrajne zveze Partizana. Ugotovili so, da so bila nekatera društva nedeljavna in opozorila tudi na trenja in nezdrave odnose v vodstvu nekaterih. Sklenili so, da bo okrajni odbor Partizana razčistil vse spore in zagotovil tem društvom ob sodelovanju političnih in družbenih organizacij na vasi zdrav razvoj. Člani UO bodo pogosteje obiskovali društva na terenu ter jim nudili strokovno in moralno pomoč, vendar pa bodo morali tudi občine pokazati več zanimanja za telesno vzgojo.

Po kongresu telesne kulture v Beogradu, bo v Novi Gorici razširjen plenem Okrajne zveze Partizana, ki se ga bodo udeležili tudi predsedniki in načelniki vseh društev. Na tem plenumu si bodo začrtali in določili naloge po smernicah in zaključkih kongresa. Začeti bodo tudi s pripravami za zvezni zlet Partizana 1959, ki se ga bo iz Goriške udeležilo 325 priпадnikov. — Jp.

ROKOMETNI DOGODKI BLIŽNJIH DNI ZA POKAL — IN TUDI SE ZA TOČKE

V prihodnjih dneh se bo nadaljevalo tekmovanje za jugoslovanski rokometni pokal, in sicer v zveznem merilu. Ze v nedeljo bo namreč na sporedu I. kolo, v katerem bosta igrala dva izmed treh slovenskih zastopnikov v tem zaključnem delu tekmovanja. Moštvu Partizana (Krim) bo gostovala na Reki, kjer se bo srečalo z domačim Orientom. Drugi slovenski zastop. Partizan iz Slovenije Gradača, ki je v republiških finalnih tekmah presenetil z zmago nad mariborskim Branikom, pa bo igral v Zagrebu z Gradifranjem. — Moštvo ljubljanskega Odreda bo v I. kolu prosto.

Slovenske igralce bodo na tem pokalnem prvenstvu zastopale članice Partizana iz Črnomlja, ki

Edina udeleženska - deveta

O lepem uspehu najboljših jugoslovanske tekmovalke v umetnem kotalkanju Ljubljankanke Tjaše ANDREE na svetovnem prvenstvu v Bologni, smo na kratko že poročali. Po vrnitvi iz Italije nas je v uredništvu obiskal dolgoletni in zaslužni »očec« jugoslovanske kotalkarske družine inš. Stanko BLOUDEK, ki nam je o tekmovanju in perspektivah naših tekmovalk povedal marsikaj zanimivega.

Sestnajstletna Andreejeva se za svetovno prvenstvo ni mogla kaj prida posebej pripravljati, saj je zanj zvedela šele tri tedne pred rokom. Ves čas je bilo namreč v načrtu, da bo prvenstvo v Washingtonu in šele zadnje tedne, ko je bilo že znano, da ameriški prireditelji niso storili vsega za dobro organizacijo prvenstva, so ga zapuščali Italiji ozir. Bologni. Tako je naša udeležba spet postala izvedljiva.

Za nastop je bilo v Bologni veliko zanimanja in je tekmovaljevanje oba dni gledalo kakih 7000 ljudi. Cepprav so prireditelji lahko prevzeli organizacijsko le s pomočjo neke uvidevne tvrde likerjev, je bil obisk vendarle tolikšen, da so se brčkone izmotali iz finančnega primanjkljaja.

V nadaljnjem razgovoru nam je inš. Bloudek, ki mlade kotalkarice vadi v obveznih likih (zaprta prosto kotalkanje je njihova učiteljica znana drsaina prvakinja Mara Drašlerjeva, ki si je tudi ogledala prvenstvo v Bologni), da je Andreejeva s tem nastopom na prvenstvu dokazala, da je sposobna seči tudi po najvišjih lovorikah. Pri vsem tem pa Tjaša ni edina nadarjena tekmovalka. Pri nas jih je še več — naj omenimo Derendo, Kristanovo, Fajdigovo itd. — ki bi se s samostojnim treningom in neprekinjeno ak-

ktivnostjo lahko tudi poskusile na tako velikih prireditvah. »Sedaj startamo za svetovno prvenstvo.« je zaključil inš. Bloudek. »Poiskati moramo samo možnost (se pravi dvorano), kjer bomo lahko trenirali tudi pozimi, kajti, če bomo prekinjali delo v zimskem času, ne bomo mogli doseči zastavljenega cilja.

Cestitke torej in najlepše želje — našim kotalkarjem. Ze v Berlinu 1959 bodo lahko dokazali, kaj zmorejo.

Naša edina zastopnica Andreejeva je že prvi dan — v obveznih likih presenetila strokovnjake in se uvrstila na četrto mesto. Ni mnogo zaostajala niti za najboljšimi, in sicer morda je v največjih finiših, kar pa se pri končni oceni le izraža v desetinkah. Izredno težko okolje jo je čakalo v prostem nastopu, saj je morala na ploščo predzadnja, takoj za svetovno prvakinjo Nemko Kilius, zasedla je deveto mesto. »In povedati moram, je dejal inš. Bloudek »da nikakor ni izgubila glave«. Seveda ni mogla postreči z vsemi težavami svetovne prvakinje (Nemka skače mnogo višje), kljub temu pa je tako pri sorodnikih kakor tudi pri občinstvu žela nedeljevo priznanje. Po tekmi so nam hodili čestitati in se niso mogli načuditi, da smo vzgojili tako kvalitetno tekmovalko.

V nadaljnjem razgovoru nam je inš. Bloudek, ki mlade kotalkarice vadi v obveznih likih (zaprta prosto kotalkanje je njihova učiteljica znana drsaina prvakinja Mara Drašlerjeva, ki si je tudi ogledala prvenstvo v Bologni), da je Andreejeva s tem nastopom na prvenstvu dokazala, da je sposobna seči tudi po najvišjih lovorikah. Pri vsem tem pa Tjaša ni edina nadarjena tekmovalka. Pri nas jih je še več — naj omenimo Derendo, Kristanovo, Fajdigovo itd. — ki bi se s samostojnim treningom in neprekinjeno ak-

ZA TJAŠO ANDREE MENI INŠ. STANKO BLOUDEK, DA NI DALEČ OD NAJBOLJŠIH NA SVETU. ZARES LEPI OBETI...



V NEKAJ VRSTAH

I. liga: Beara, Nikolič, Santek, Zebec, Popović, Lipošinovič, Conč, Petaković, Sekularca, Kostić, Belin.

II. liga: Radenković, Beseredi, Utvič, Grujič, Krstulović, Canjek, Ognjanov, Klipa, Mitutinović, Antić, Veselinov.

SPORTNO-GLASBENA REVUJA V LJUBLJANI

Sportna zveza in Partizan Slovenije ter športna sekcija novinarskega društva pripravljajo za torek, 4. novembra, športno-glasbeno revijo, ki bo v ljubljanski unionski dvorani ob 21. uri. V sporedu se bodo mimo orkestra zvrstili tudi malone vsi najboljši slovenski športniki. Kot gosta bodo Ljubljantani lahko pozdravili tudi jugoslovanskega šahista št. 1 Svetozarja Gligorića. V spored bo vključeno tudi nagradno tekmovanje ter nekaj filmov, med njimi premiera filma o letošnjem pohodu »Ob žici okupirane Ljubljane«.

Vstopnice za to veliko prireditve na čast kongresa telesne kulture so že v prodaji (po 100 dinarjev) pri blagajni kina Union.

DOLOČENI EKIPI ZA TEKMO NA ČAST KONGRESA

Na čast kongresa za telesno kulturo bo 6. novembra v Beogradu nogometna tekma reprezentanc I. in II. zvezne lige. Obe moštvu sta določeni takole:

KOLENDAR
Petek, 31. oktobra: Alfonz.
31. oktober — mednarodni dan varčevanja.

Zdravstveni dom Center:
Dr. Jerše Marjan, Miklošičeva 24. tel. 39-151. Za obiske otrok ista telefonska številka.

Zdravstveni dom Vite:
Zdravstveni dom Rado, Rimska 27. tel. 21-012. Nedeljska dežurna služba v ambulanti Mirje Trg mladinskih delovnih brigad 4. 9-14. ure tel. 21-797.

Zdravstveni dom Moste:
Dr. Debevec Rado, ZD Moste, Kerkova 5. tel. 31-359. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-300.

Planinci: Obveščamo planince, da bo Koča pri Savicju zaprta od 31. oktobra do 3. novembra 1958. Koča pri 7. jezernih pa ne bo oskrbovana od 31. oktobra 1958 dalje.

Gojenci Zavoda za gluho mladino se iskreno zahvaljujejo stalnim donatorjem, ki jim pomagajo pri vzdrževanju in razvoju zavoda.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju AVTO SERVIS, Ljubljana, Prešernova 42, razpisuje mesto RAČUNOVODJE PODJETJA.

Večje trgovsko podjetje z železom in železnino v LRH išče ZASTOPNIKA za LRS s sedežem v Ljubljani, Celju ali Mariboru.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih odnosov tovarne farmacevtskih in kemičnih proizvodov »LEKA«, Ljubljana, Celovška 135 razpisuje naslednja mesta:

28. oktobra 1958 je v New Yorku umrl moj dobri brat dr. Alojzij Kuhar

BIBLIOTEKARSKI TEČAJ od 3.-14. novembra. Vsi ki so se prijavili, naj pridejo 3. novembra ob 16. uri v Narodno in univerzitetno knjižnico.

DANCING v »SOCI«. Jutri v soboto izjemoma odpade. Prihodnji bo zopet redno v soboto 8. novembra ob 20. »Nedeljski ples« bo od 18. do 22. Igrajo »DIXIES«.

NEZANOSNO SRBENJE med prsti na nogah povzroča glivični lišaj. Razvoji glivičnega lišaja preprekne »NOGIS«. Dobite ga v lekarnah in drogerijah.

ZA OBCUTLJIVO KOZO Pour Vodka NAJBOLJŠA KREMA! GLEDALIŠČA DRAMA LJUBLJANA

Petek, 31. okt. ob 19.30: Brecht »Svejk v drugi svetovni vojni«. Abonma H. (Preostale vstopnice so že v prodaji).

Sobotni večer ob 19.30: Tolstoj: »Ana Karenina«. Izven in za po-deželje. (Vstopnice so že v prodaji).

Nedelja, 2. nov., ob 15: Goodrich-Hackett: »Dnevnik Ane Frank«. Izven in za po-deželje. (Vstopnice so že v prodaji).

Abonente reda D prosimo, da blagorodno in z razumevanjem opuste spremembo predstave v četrti, ko je bila namesto napovedane opere »Cene maske« uprizorjena opera »Don Pasquale«.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA GLEDALIŠKA PASAZA
Petek, 31. okt. ob 20: Manzari. — »Naši ljubi otroci«. Abonma Kolektivni B. Vstopnice so tudi v prodaji. Mladini pri primerno.

prestave pri gledališki blagajni Rezervacije na telefon 32-020. V okviru »Svetovnega dne varčevanja« ki se praznuje dne 31. okt. 1958, sta zavoda Zdravna hranilnica in posojilnica v Ljubljani in Mestna hranilnica v Ljubljani v Mestnem lutkovnem gledališču narodna: prva 6 predstav (3 marionetne in 3 ročne) druga pa 2 predstavi (1 marionetna in 1 ročna).

KONCERTI
Drevi ob 19.15 uri koncert za zeleni abonma. Cenene abonente obveščamo, da bo koncert ob 19.15 uri zaradi odhoda Slovenske filharmonije na koncertno turnejo v Italijo.

OBVESTILO
Delavski svet »Cesma« podjetje za vzgojo in izkoriščanje gozda, Bjebovar, prodaja sledeča osnovna sredstva:

Obvestilo
SAP-TURIST BIRO v Ljubljani sporoča:
1. Vozni red na avtobusni progi Ljubljana - Polhov Gradec se spreminja tako, da bo avtobus vozil eno uro kasneje.

OPERA
Petek, 31. okt. ob 15: Mascagni: CAVALLERIA RUSTICANA. — Leoncavallo, CLUZZI, G. Abonma Petek popoldanski. — Opozarjamo, da bo začetek te predstave izjemoma ob 15. uri!

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA GLEDALIŠKA PASAZA
Petek, 31. okt. ob 20: Manzari. — »Naši ljubi otroci«. Abonma Kolektivni B. Vstopnice so tudi v prodaji. Mladini pri primerno.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIONETE
Levstikov (Sentiakobski) trg št. 2
Petek, 31. okt. ob 17: J. Penkov. — »Simonič« zlati ribe. — Zaključena predstava za Zadržno hranilnico in posojilnico.

ROČNE LUTKE
Basileva 36
Petek, 31. okt. ob 18: W. Karsch-Pengov: »Težave Peteršiljkove mame«. Zaključena predstava za Zadržno hranilnico in posojilnico.

28. oktobra 1958 je v New Yorku umrl moj dobri brat dr. Alojzij Kuhar

Koncert ob 19.15. Moderni ritmi: 17.30. Glasbeni intermezzo: 17.40. Poje ženski in mešani zbor »Tine Rožanc« p. v. Franceta Bergerja: 18.00. Radijski leksikon: 18.10. Jugoslovanska zabavna glasba: 18.30. Iz naših kolektivov: 19.30. Dimitrij Tomlin: Glasba iz filma »Giant«: 20.15. Tedenski zunanje - politični pregled: 20.30. Mojstrska dela koncertne literature - IV. oddaja: 21.00. Lucijan Marija Škerjanc: 12 preludijev za klavir (izvaja avtor) 21.15. Oddaja o morju in pomorščakih: 22.15. Nočni komorni koncert: 23.10. Nočna serenada: 23.00. Zadržani poročila in zaključek oddaje.

LOKALNI PROGRAM
14.00 Za prijatelje jazz: 14.30 Poje ženski in mešani zbor Ljubljana p. v. Milka Škoberneja: 14.45 Razgovor z volivci: 14.55 - 15.00 Ljubljanska kronika.

TELEVIZIJSKI PROGRAM
STUDIO LJUBLJANA Kanal 10
11.15 Prenos otvoritve sejma Sodobne elektronike iz ljubljanskega Gospodarskega razstavišča: 12.00 Filmi o zanimivostih iz tehnike in znanosti.

PODJETJA, USTANOVE, POZOR!
Čestitke za 29. november in Novo leto vam hitro, okusno in poceni izdelamo reklamno propagandno podjetje »JUGOREKLAM« LJUBLJANA, Kidričeva 5.

MARIBOR
Petek, 31. oktobra
Dežurna lekarna: »Pri gradu«, Partizanska c. 1.
NARODNO GLEDALIŠČE
Ob 19.30: Puget »Srečni dnevi«. Izven in za premeriške abonma.

RADIO
5.00-8.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana: 8.00-8.05 Domače vesti: 8.15-8.40 Pester spored izvajajo mariborski solisti: 8.40-17.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana: 17.00-17.10 Domača poročila: 17.10

PROSTORE ZA PISARNO IN SKLADIŠČA
vzamemo v najem. Potrebne adaptacije izvršimo na lastne stroške. Ponudbe pošljite v oglaševalski oddelek pod »Nujno« 6569-R

AGLASI
DOBRE knjigovodje-saldakontiste sprejemamo. V postev pridejo samo sposobni in stalni uslužbenec. Plačamo do 20.000 din. Nastop službe takoj. Ponudbe pošljite v oglaševalski oddelek pod »Vesten«. 25382-1

PO MODERNI METODI poučujemo italijanščino, nemščino in angleščino. Ponudbe pod »Protesor« v oglaševalski oddelek pod »Gozd« v Prištavi pri Trzinu ob glavni cesti, 1800 m², prodam. Informacije: Dovžan Stanko, Trzin, 25491-7

VIŠOKOKVALIFICIRANE in kvalificirane avtoelektričarje ter nekvalificirane delavce sprejemamo. Interesenti naj se javijo osebno ali pismeno na upravnici podjetja »Ljubljana transport«, Ljubljana, Celovška cesta 164. 24782-1

DEKLJSKI PLASC prodam (20 let). Pughlava 9. 25393-4
ZELJEZNI STEDILNIK prodam za 4000 din. Zalar Alojz, Kolodvorska 43. 25365-4

KAKRŠNOKOLI ZELEZOSTRUŽNICO in avtoelektričarje ter nekvalificirane delavce sprejemamo. Interesenti naj se javijo osebno ali pismeno na upravnici podjetja »Ljubljana transport«, Ljubljana, Celovška cesta 164. 24782-1

»METALKA«, trgovsko in uvožno podjetje, Ljubljana, sprejme RACUNOVODJO z daljšo prakso v vodenju knjigovodskih poslov. Pismene ponudbe pošljite na naslov: AGROSERVIS, Ljubljana, Draga 41. 6026-R

»METALKA«, trgovsko in uvožno podjetje, Ljubljana, sprejme RACUNOVODJO z daljšo prakso v vodenju knjigovodskih poslov. Pismene ponudbe pošljite na naslov: AGROSERVIS, Ljubljana, Draga 41. 6026-R

»METALKA«, trgovsko in uvožno podjetje, Ljubljana, sprejme RACUNOVODJO z daljšo prakso v vodenju knjigovodskih poslov. Pismene ponudbe pošljite na naslov: AGROSERVIS, Ljubljana, Draga 41. 6026-R

»METALKA«, trgovsko in uvožno podjetje, Ljubljana, sprejme RACUNOVODJO z daljšo prakso v vodenju knjigovodskih poslov. Pismene ponudbe pošljite na naslov: AGROSERVIS, Ljubljana, Draga 41. 6026-R

»METALKA«, trgovsko in uvožno podjetje, Ljubljana, sprejme RACUNOVODJO z daljšo prakso v vodenju knjigovodskih poslov. Pismene ponudbe pošljite na naslov: AGROSERVIS, Ljubljana, Draga 41. 6026-R

»METALKA«, trgovsko in uvožno podjetje, Ljubljana, sprejme RACUNOVODJO z daljšo prakso v vodenju knjigovodskih poslov. Pismene ponudbe pošljite na naslov: AGROSERVIS, Ljubljana, Draga 41. 6026-R

KINO
KINO UNION: japonski film »ATOMSKA BOMBA NA HIROŠIMO«. Tednik F. N. 43. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — Ob 10 matineja amer. barv. filma »DZUBILI«. Danes zadnjkrat!

KINO KOMUNA: španski film »SMRT KOLESARJA«. Režija J. A. Bardem. V gl. v. Lucia Bose. Tednik F. N. 43. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadnjkrat!

KINO SLOGA: madžarski film »DVE PRIZNANJA«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadnjkrat!

KINO VEC: jugoslov. sov. barvni film »ALEKSA DUNĐIĆ«. Igrajo Branko Pleša, Tatjana Pilecka, Ljuba Tadić in dr. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO SOCA: jugoslovanska kinoteka predvaja v okviru festivala filmov »Marcela Carnea fran. avtor: Fran. B. MEGJER (1938). Igrajo: Jean Gabin, Michele Morgan, Michel Simon in Pierre Brasseur. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO Siska: jugoslov. franc. barv. cinemascope film »MIHAJLO STROGOV«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO TRIGLAV: jugoslov. film »NI BILO ZAMANA«. Tednik. V program: Boris Bužančić, Mira Nikolić. Predstave ob 15, 18 in 20. Predaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjkrat!

KINO »MILIN LJUBEŽIĆ«. 20. Predprodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »LUKRECIJA BORGIA«. ob 20. DOMZALE: indijski barv. cinemascope film »BELO PERO«. ob 20. BLEB: češki barv. film »GLASBILIZ MARSALA«. ob 17 in 20. NOVO MESTO »KRKA«. jugoslov. film »KRVAVA SRAJCA«. CRONOMEL: meh. film »NE ZANIKAJ SVOJE PRETEKLOSTI«. ob 20. KRANJ »STORŽIČ«. ital. barv. cinemascope film »IZGUBLJENI KONTINENT«. ob 16, 18 in 20. Ob 22 nemški film »PLAVI ANGELE«. RADOVLJICA: jugoslov. film »SVOJEGLAVA TELESJA GOSPODAR«. ob 20. Za mladino pod 18 let starosti filmi primeren.

PTUJ: nemški barv. film »PIROSKA«. ob 17.30 in 19.30. MURSKA SOBOTA: avstr.-franc. barvni film »CIGAN BARON«.



premiera filma Kala 3. novembra v unionu.

PLETILNI STROJ štev. 8/80 cm. znak »Stoll«. skoraj nov. prodam. Naslov v oglaševalski oddelek pod »Vesten«. 25393-9

DOM »JANEZA PORENTE«. Krasni gorci sprejme takoj za neseljskega delavca za vsa hišna opravila. Zaposlitev stalna. — Oskrba v Domu. Informacije pri Partizani Slovenije, Ljubljana, Tabor 12. 25498-2

IZGUBLJENE ROKAVICE dobite: Ravnikarjeva 2, od 13-15. ure. GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejemamo. Zglaste se od 9-15. ure in od 14. ure dalje. Ogrovec Linhartova 96. 25330-1

GOSPODINJSKO POMOČNICO, pridno in pošteno, K 4-članski družini, sprejemamo. Plača od 3000 din. Cirman Ivana, Sentvid 28, Ljubljana. 25534-1



Obiščite jubilejni V. mednarodni sejem radia, televizije, telekomunikacij in avtomatizacije SODOBNA ELEKTRONIKA Najboljša priložnost za sklepanje trgovskih poslov! Izkoristite 25% popust na železnici!

V Jugoslaviji edinstveni komercialni sejem najnovejših izdelkov s področja celotne elektronike Najboljša priložnost za sklepanje trgovskih poslov! Izkoristite 25% popust na železnici!

MEJE ŽIVLJENJA

Metuzalem, so v naravi prav tako redki kot med ljudmi. Samo drevesa žive dalj od človeka in edino redke vrste orjaskih želv dosežejo povprečno starost, ki je navadni zemljan ne pozna. Najstarejše drevo na svetu je verjetno ogromna cipresa, ki raste na pokopališču vasice Santa Maria de Tule v južni Mehiki. Visoka je 50 metrov, medtem ko je po širini ne prekaša nobeno drevo. Njeno deblo je namreč 25 metrov debelo. Nihče ne ve, koliko je stara, domnevajo pa, da najmanj 5000 let. Največja starost drevesa je 4000 let. Ko so posekali velikansko sekvojko, ki se ponša s tem rekordom, so skrbno prešteli njene letne kolobarje. Podobno store pri večini posekanjih sekvoj in ni redki primer, ko nastojejo več kot 8000 kolobarjev, kar da 3000 let.

Povprečna starost bukev je giblje med 250 in 300 leti. Večina ostalih dreves pa odmrne preden doseže 150 let. Sloviti angleški hrast se more ponášati s starostjo 500 let, medtem ko nekateri sorodniki cipres dosežejo tudi 1000 let.

Zelve v otočju Galapagos in Seychelle so edini primer metuzaejske starosti pri živalih. Navadno žive od 100 do 150 let, nekatere pa tudi do 200 let. Od vseh sesalcev — od miši pa do kita — le redke vrste preživijo človeka. Po statističnih trgovskih družbah Bombay-Burma, je od 17 tisoč udomačenih slonov 9 odstotkov dočakalo 55 do 65 let, 2 odstotka pa več kot 65. Znan je slon, ki je poginil v ameriškem živalskem vrtu pri starosti 85 let.

Konj je pri sesalcih na drugem mestu. 50 let stari konji niso zelo velika redkost, eden pa je dočakal nič manj kot 62 let. Najstarejši osel je poginil pri 47 letih, medtem ko iz različnih živalskih vrst poročajo še o naslednjih rekordih pri sesalcih: povodni konj — 41, nosorog — 40, razni medvedi — 30 do 34, opice — 42 let.

Lastnik nekega psa je trdil, da je žival stara 35 let. Dokazani so pa primeri, ko so bili psi 20 let stari, medtem ko je osemnajstletni pes že manjša redkost. Mačke žive povprečno dalj časa. Mnogo jih dočaka 20 let, tri pa so poginile, ko so bile stare 39, 31 in 27 let. Življenjska doba kitov ne preseže 30 let. Nekeč so ulovili redki primerki, za katerega so domnevali, da se je 37 let star. Žuželke ne žive dolgo, nič kaj prijetna pa ni ugotovitev, da je neka trakulja živeła v

človeku 35 let. Omenjene živali so več ali manj udomačene. Med divjimi živalmi tako visokih starosti ni. Slučaj in borba za obstanek jo preprečujeta. Tiger doseže 14 let; kune 8, jazbeci 16. Sledijo krastače, ki pa jim ljudska vražjevnost pripisuje večjo starost. Na splošno moremo trditi, da žival tem dalj živi, čim večja je in obratno.

Ptiči so izjeme. Krokariji dosežejo 69 let, pelikani in kondorji 52, orli in sove 56. Znane so papige, ki dočakajo v kletki tudi do 140 let. Kakaduji so častiljivi devetdesetletniki, medtem ko večina ostalih ptic, ki žive v naravi, ne doseže zaviljive starosti. Tridesetletna sraka, razni arktični ptiči in 14 let stare rase so verjetno med najstarejšimi.

Jegulja je rekorder med rib-jim svetom. Njenim 56 letom se približa samo še krap s 47 leti. Zlate ribice žive do 30 let, vse ostale rabe pa le redkokdaj dočakajo dvajset let. Večina jih pogine med desetimi in dvajsetim letom.

Trčenje ladje in kita

Ladja »Sovjetska zvezca« je v Ohotskem morju trčila z velikim kitom. Z ladje so sporočili naslednje podrobnosti: Ladja je plula z brzino 17 milj. Kit je plaval prečno na smer plovebe ladje in je očitno prečnil svojo hitrost. Ladja ga je presekalala.



Med snemanjem filma »Krasno poletje« je opazil režiser Georg Tressler med stariši tip starca (na sliki je označen s puščico), ki mu je bil tako všeč, da ga je prilegil v prizor na živalskem sejmu. Po končanem snemanju se je izkazalo, da je »starca« v resnici odlično maskirana igralka Barbara Rütting. Ta njena potegavščina je izvala veliko smeha in zabave, obenem pa je režiserja opozoril nase — maskar. Na manjši sliki v kotu vidimo Barbaro med maskiranjem.

VELIKA STAVA

PO POVESTI SAMUELA SCOVILLA
RIŠE MIKI MUSTER



235. Ko se je Peter pobiral, je jezo zažugal prijatelju: »Kaj misliš, da sem odskočna deska! Najraje bi poslal kamen za teboj!« Jim mu ni odgovoril. Pridno je plezal kvišku in že je sedel na rogovili pred duplom. Korito je postavil v rogovilo in začel lomiti ostanek trhle veje, da bi razširil odprtino. Peter je pozabil na svojo jezo.

Drobiz

Britanska medicinska revija je objavila strokovni članek nekega zdravnika, ki trdi, da visoke ženske pete na čevljih niso zdravju škodljive. K tej njegovi trditvi je pa nemška medicinska revija objavila ortopedsko statistiko, iz katere je povzeto, da oboli od 10 do 20% žensk, ki nosijo zmeraj visoke pete. V petih letih 60 raa obolenjih nog. Kdo ima prav?

Najmlajša francoska filmska producentka je Michele Dimitri. Stara je 19 let. To ni tako zelo čudno, kajti njen oče je predsednik združenja filmskih izposojevalnic.

Danke se morejo zavarovati proti samrti. Ako ostane zavarovanka neporočena dobi v starosti rento. Nasprotno se Danci ne morejo zavarovati na enak način.

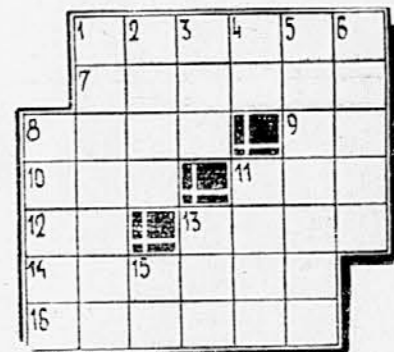
Neka mariška krojaška hiša je organizirala tečaj »Kako se moram elegantno oblačiti«. Najstarejša udeleženka tečaja je bila stara 81 let.

Mlad zakonski mož iz Muscatine (Iowa) je oklofutal svojo ženo, ki ga je zaradi tega tožila. Sodnik je prisodil tožencu kazno, da mora skozi tri mesece pošiljati svoji ženi enkrat tedensko šopek rož. Zakonca se nista ločila.

Da Danskem je izšel predpis, po katerem morajo graditelji novih hiš z več kot osem stanovanji obvezno postaviti svojim stanovalcem tudi — otroško igrišče.

Statistike pravilo, da bo Anglija v nekaj letih dežela, kjer bo razmeroma največ žena. V drugih deželah se razmerje med obeh spoloma uravnava z rojstvi. v Angliji pa postata to razmerje vedno bolj enostransko — v korist ali škodo ženskega spola?

KRIŽANKA



VODORAVNO: 1. vinska trta ob hiši, 7. francoski inženir, po katerem se imenuje stolp v Parizu, 8. sledkovodna rba, 9. oziralni zaimek, 10. reka v Pakistanu, 11. plemo, 12. stavbna alkalnica, 13. imen več ogrskih kraljev, 14. notranji izloček žlez, 16. običaji.

NAVPIČNO: 1. gorska skupina v Retijskih Alpah (najvišji vrh 4852 m), 2. glavno mesto Saudske Arabije, 3. francoska poročevalska agencija, 4. začetnici filmskega igrarstva, ki je igral Cyrano de Bergeraca, 5. izrez pri ženski obleki, 6. imen filmske igrarke Vali, 8. zdravilo proti malariji, 11. angleški filmski režiser (Carol), 13. mesto v Piemontu, južno od Torina, 15. okrajšava za skvadratnik.

RESITEV VČERAJSNJE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. geoid, 6. kamini, 7. oaza, 8. Dr., 9. Brajnik, 11. Ot, 12. lega, 13. koleno, 15. Inari.



Na zadnji modni reviji v Londonu je manekenka Christina Gregg dokazala gledalcem, da nova danska nogavica ni občutljiva niti za trnje niti za ogenj. Izdelovalci trdijo, da je nogavica praktično neuničljiva.

Perujski in francoski inženirji so speljali tri kable z napetostjo 130 tisoč voltov čez Erce Cordilliere, ki dosežejo višino 4700 metrov. Daljnovid, ki je

Noč groze dveh gluhenemih

Dva gluhenoma turista sta se vozila v motornem tolnu ob obali Jutlanda, ko jima je zmanjkalo goriva. Bila sta izpostavljena volji vetra in morskoga toka. Videla sta ladje, približala sta se celo obali, a klicati na pomoč nista mogla, plavati pa ne znala. Ko je proti jutru nasedel njun toln na peščino, sta morala čakati še nekaj ur, preden ju je opazil čuvaj na svetilniku in ju rešil.

Boj proti prahu

Prah, zlasti cementni, ki ga je veliko v raznih tovarnah in podjetjih, je izredno škodljiv. Menijo, da gre 30 odstotkov izrabe strojev na njegov rovaš. Avstrijski izumitelj Karl Reator je izumil posebno snov, ki zadržuje ves prah pri tleh. Uporabil je kavčuk, ki vsrka pod vplivom posebnih katalizatorjev prašnate delce. Tekoči kavčuk razmažejo po tleh, sušijo ga 24 ur, nakar je praktično za vselej sposoben, da vsrkava in zadržuje prah.

brez dvoma najvišji na svetu, je 30 kilometrov dolg. Kablji so deloma iz aluminija, deloma iz bakra. Nosil jih 231 kovinskih stebrov, katerih višina se giblje med 20 in 45 metrov. Postavitve daljnovoda je bila ena največjih tehničnih pustolovčin našega časa. Starje francoski tehnik, ki so vodili dela, so kot alpinisti živeli pod šotori s kislokovim aparatom na obrazih. 200 domačinov je delalo nepretrgo.

Pet sto stoletnikov

V mestih in vaseh doneškega premogovnega bazena v Ukrajini živi nad pet sto starčkov in stark, ki so dosegli in presegli sto let življenja. Strokovnjaki z medicinskih fakultet so proučevali življenje nekaterih med njimi. Ugotovili so, da je najstarejša med njimi 118-letna N. N. Iskanderova, ki živi v mestu Stalino. Ta sodobnica Gogolja in Černiševskega se dobro spominja številnih dogodkov pred sto leti, med drugim zlasti ukinitev fevdalne oblasti plemstva leta 1861. Zdravniki poudarjajo zlasti značilnost vseh teh starčkov in stark, da so vsi delali večino življenja, bodisi v industriji, poljedelstvu ali pa pri gospodinjinskih delih.

ma osem tednov. Njihov podvig da slutiti, kakšno delo čaka bodoče kolonizatorje tujih planetov.

Presenetljivo odkritje

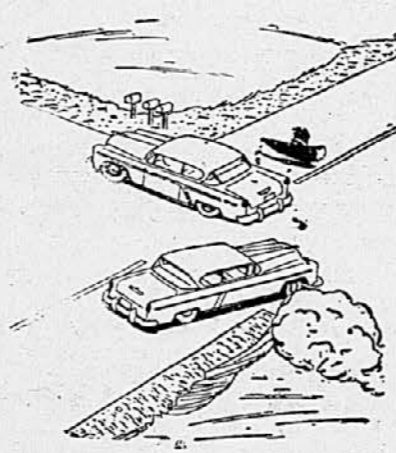
William Jessop in J. J. Saville iz Sheffielda sta odkrila preprosto sredstvo, ki izboljša kvaliteto katerekoli žage za 60 odstotkov. Žago je treba potopiti v raztopino alkohola in toluena. Mešanico so začeli že marsikje prodajati, kajti vsaka žaga po tej nenavadni kopeli odlično reže tudi mehke kovine.

ZA ŠOFERJE — AMATERJE

Na križišču se pojavi pred tabo popolnoma nepričakovano drug voz in nimaš časa ustaviti. Kaj storiti?



Takoj zavri, da zamenjaš hitrost, obdrži krmilo v oblasti ter v zadnjem mogočem trenutku spusti zavoro in obrni na desno, tako da spustiš tuje vozilo mimo na svoj levi.



236. Prestrašil se je za tovariša, saj so se čebele v temnem oblaku pognale iz drevesa in v gručah sedale na Jimovo glavo in ramena. Peter pa ni zaslišal bolečega krika. Jim je bil eden tistih redkih ljudi, ki jih čebele sploh ne pikajo. Peter seveda ni vedel tega in je z odprtimi usti občudoval tovariševo hladnokrvnost.



237. »Saj ga bodo še umorile!« se je bal, toda za bojazen mu ni preostalo veliko časa. Čebele so zletele navzdol in se brneče zakadile vanj. S prestrašenim krikom jo je Peter ubral v grmovje in se zaril med goste listje. Ko se je čez dolgo časa odjunačil in pokukal iz grma, je imel obraz od čebeljih pikov že tako otečen, da je komaj gledal.

IZ DANAŠNIEGA PAVLIHE



Prag me je premotil, da sem se odločil za v...

Ena izmed granat — najbrž je bila štiripalčna — je udarila v zadnji konec mostu, eksplozivna, odnesla del kadijnega krova in skrivenčila dvajsetmilimetrski top. Nekaj kosov lahkega zunanega okrova je viselo od trupa, toda važnejši deli niso bili poškodovani.

Dobro je bilo, da nismo vzpluli prezgodaj ali da nas ni nihče prisilil, da bi se takoj potopili, ne da bi popravili okrovje. Ko smo pognali osrednji inductor, je pokazalo, da bi ga nazobčani kos jekla, ki je bingljal v neposredni bližini, najbrž utegnil poškodovati. Preden je Tom oznanil, da se lahko spet potopimo, je preteklo več kot eno uro. Do konca patrolje smo morali prepovedati izhod na kadijni krov.

Dve noči pozneje je prišla vrsta na nas. Nekaj pred luninim vzhodom smo zagledali na vzhodnem obzorju oblak črnega dima in zapluli za njim. Dve uri pozneje sta se iz dima izluščili dve ladji, ki sta pluli druga za drugo kakih dveh milj vsakebi. Tokrat je pokazal radar za začetek razdaljo štirih milj in tako izpričal, da dela bolje, da sta ladji večji, ali pa oboje hkrati. Nekaj časa smo jima sledili, ujeli njuno smer in hitrost — dvanajst vozlov, smer sever, cikcak. Bili sta brez spremstva.

Izbrali smo si položaj pred njima in nekoliko na desno od njiju in čakali, da bosta spet zavili. Takoj, ko se je to zgodilo, smo zasakali krmilo tudi mi in tedaj se je razlegla po površju čedalje močnejša pesem dizlov. Bilo je kot vseskozi jasno, mirno in toplo. Nad nami so utrpali milijoni zvezd. Luna je bila že visoko na nebu; njen odtsev se je svetlil na črnih bokih naših dveh tarč. Najbolj črno je bilo obzorje na severu, torej tam, od koder smo se jima približevali. Toda vidnost je bila tako velika, da ni bilo pametno tvegati. Nastopiti bomo morali naglo in prav tako naglo opraviti z njima.

Naš kljun je bil nenehoma naperjen proti sprednji ladji; ko smo se približali na strelno daljavo, smo spremenili kurz: da bi obdržali ta položaj. Hitrost smo povečali, a ne do skrajnih meja, vendar smo se jim precej približali. Na prvo ladjo bomo izstrelili tri torpede in na drugo tudi tri, tiste štiri pa,

ki so v ceveh na krmi, bomo prihranili za primer, da bi bilo treba med zmedo, ki bo nastala po napadu, vnovič streljati.

Tri ladje so se urno približevale druga drugi. Mi, ki smo pomenili lovca, smo že imeli obrunek, kjer so nam najuni zaščitniki že puščali kri; oni, divjad, pa so padli na psti tokrat. Naglo smo se jima bližali in v vidnem polju mojega daljnogleda sta postajali ladji čedalje večji. Čutil sem, da mi bije srce čedalje hitreje in da se mi živci napanjajo. Zdjaj smo jima bili že zelo blizu — bili sta tolikšni kot skedenj, še večji kot skedenj. Jasno sem ju razločil: navadni trgovski ladji, ne dosti drugačni kot ladja Q, ki smo jo videli dve noči prej; takrat se mi je sleherna podrobnost, ki je značilna za ta tip, vrezala globoko v spomin. Še malo bliže — približaj se jima, tako se jima približaj, da ne boš mogel zgrešiti — tukaj je sprednja ladja, stara tovornica z visokim dimnikom, ki spušča veliko dima... zdaj nam razkriva že skoraj vso širino bova — prav gotovo nas ne morejo videti...

»Razdalja!«

»Ena-pet-dvakrat nič!« Tisoč pet sto yardov. Položil sem daljnogled v ležaj TBT, pomaknil navpično črto na jambor in ga pokrival nekaj dolgih sekund.

»Streljajte!«

»Ogenj!« Slišal sem Jimovo povelje iz opazovalnega stolpa. Morje je bilo dovolj mirno, da sem začutil rahel sunek, ki je naznanjal, da je riba zapustila ležišče. Trije sunki. Tri rabe. Njihove bele sledi so se naglo iztegovale in posegale po prvi tarči.

»Zamenjajte tarčo!«

Obrnil sem TBT na zadnjo ladjo. »Zamenjali smo tarčo!« Zamišljaj sem si Keitha, ki vstavlja novi položaj in vrtil gumba z vso hitrostjo, ki mu jo dopušča stisnjeni prostor. Ker sta bili hitrost in smer enaki kakor za prvo tarčo, je moral spremeniti samo položaj in razdaljo.

Toda zdaj nismo bili v ugodnem položaju. Druga ladja je bila predač, preveč oddaljena od krme prve ladje. »Krmilo popolnoma levo!« sem zavpil povelje, ki je bilo namenjeno

krmarju in mikrofonu hkrati. Naglo smo se zasakali na levo in pustili torpedne sledi, naj se v dolgih, belih črtah rišejo proti usodi. Čakati je bilo treba še kakih trideset sekund.

»Krmilo na sredlo!« sem rekel. In ko nas je zavoj pripeljal na najboljši kurz za napad na novo tarčo: »Plovi naravnost!«

»Naravnost!« je prišel odmev od Oregona skozi vrata. Da bi zaustavil obračnanje, je premaknil krmilo nekoliko proti desni, ujel pravi kurz in umiril krmilno kolo. »Stalno na dva-dva-osem!«

»Dajte jo na dva-tri-nič!«

»Da, dva-tri-nič!«

V ostrem kotu smo divjali proti drugi ladji. Bila je tako daleč zadaj, da nas je prizadevanje, ki naj bi ujelo kar najboljši strelni položaj za napad na prvo tarčo, pripeljalo vse preblizu smeri druge ladje. A zdaj se ni dalo storiti nič drugega kot to, da nadaljujemo tisto, kar smo začeli.

Ko smo tako drli po vodi, sem nenadoma začutil njeno pljuskanje, v ušesih pa žvižganje vetra. Walrus se je nagibal rahlo naprej in potem spet rahlo nazaj. Tam spredaj je povsili nos pred majhnim valom, se ustavil, preden ga je preplavil vzdignil kljun v plemenitem, blagem umiku in ga spet mehko pobesil. Rebra, nabita na njegovem lesenem krovu, so se jasno očrtavala v beli vodi, ki je pljuskala po zunanjem oklepju tankov, nekaj čevljev pod krovom, izmenoma črna in na videz trdna, nato smaragdnozeleni in črno-belo osenčena v nežnih odtentkih; sleherno podolžno rebro jasno očrtano, sleherno jekleno prečno rebro vrinjena trdnost, ki ni imela ne globline in ne dolžine. Ko smo tako dirjali dalje in dalje, se mi je zdelo, da se nabijajoče rjovenje dizlov ujema z razbijanjem mojega srca.

Tole je bilo nekoliko bolj nevarno kot napad na prvo ladjo. Vse, kar bi morala ta ladja storiti, je bilo to, da bi se obrnila za kakih trideset ali štirideset stepinj — in že bi se znašli v neprijetnem položaju. Tedaj bi se približevali s kljunom proti kljunu in v tem primeru bi ji morali mi pokazati svoj bok.

Edward L. Beach

Timor slobokot

69